د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

څلورم ټولګی

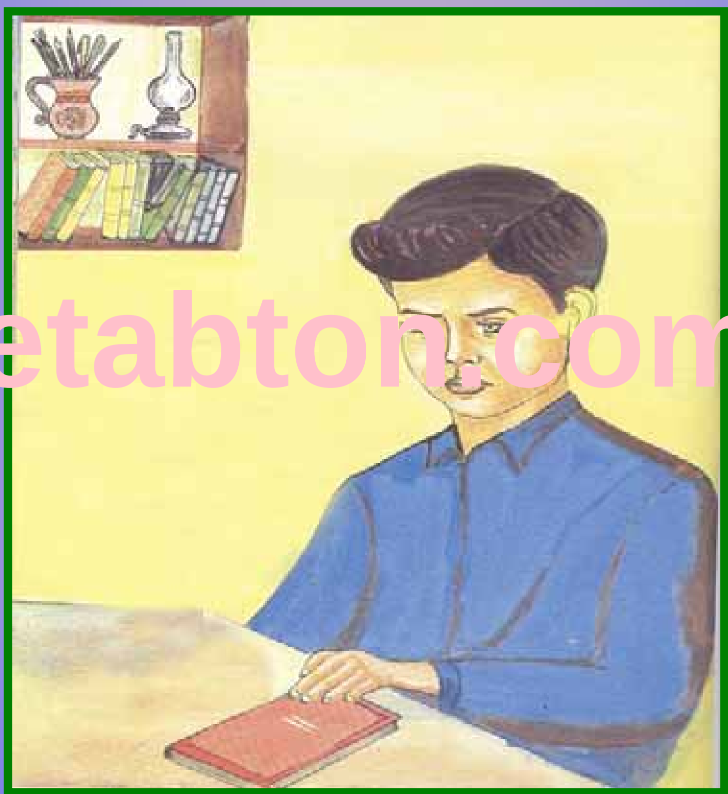

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلن کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت

د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساينس د مرکز معينيت
د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي
کتابونو د تاليف لوی رياست

پښتو

ځلورم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د تألیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستیال امین الله نژند د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف رئیس.

تایید او مطالعه:

ملي شورا

- د ولسي او مشرانو جرگو د دیني چارو، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱.ډاکټر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
۲.الحاج عبدالاحد غزنیوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکی.
۳. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارگر د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۴.دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۵. د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو د پارتمنټ آمر.
۶. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست دیپارتمنټ غړی.

انځورگران: نفیسه پوپلزۍ او محمد غالب الله یار.

د محتویاتو، دینی، فرهنگي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:
- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننگ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

- دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکزمعین.
دکمېټې رئیس
_ محمد صدیق پتمن د پوهنې وزارت تدریسي مرستیال. غړی.
_ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر گلستانی د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف رئیس. غړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستـــان دی — دا عزت د هـــر افغان دی
کور د سولې کور د تورې — هر بچي يې قهرمـــان دی
دا وطن د ټولو کـور دی — د بلوڅـــو د ازبکــــو
د پښتـــون او هزاره وو — د ترکمنـــو د تاجکـــو
ورسره عرب، گوجـــر دي — پامېـــريان، نورستانيـــان
براهوي دي، قزلباش دي — هم ايمـــاق، هم پشـه يان
دا هيـــواد به تل ځليږي — لکـــه لمـــر پر شنه آسمـان
په سينـــه کې د آسيـــا به — لکـــه زړه وي جـــاويدان
نوم د حق مودی رهبـــر — وايو الله اکبر وايو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزير پيغام

ګرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختيا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعليمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتياوو له مخې رامنځته کيږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنيزې اړتياوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعليمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعليمي نصاب د سياسي بدلونونو او د اشخاصو د نظريو او هيلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتيب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زياتې شوې دي. د زده کړې په بهير کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدريسي پلان برخه ګرځيدلې ده.

هيله من يم دا کتاب له لارښوونو او تعليمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د ميتودونو د کارولو له لارې تدريس شي او د زده‌کوونکو ميندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکيفيته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هيلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې برياوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران استادان او ښوونکي د تعليمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او درونده مسؤوليت لري.

د پوهنې وزارت تل زيار کاږي چې د پوهنې تعليمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دين له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معيارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتياوو له مخې پراختيا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصيتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له ميندو او پلرونو څخه هيله لرم چې د خپلو نظريو او رغنده وړانديزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تاليف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتيب کې يې مرسته کړې، له ملي او نړيوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعليمي نصاب په چمتو کولو او تدوين او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې يې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفيق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوريت د پوهنې وزير

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب لړلیک

عنوانونه	مخ
څلورم ټولګي ته ښه راغلاست	۱
نعت	۳
د علم زده کړه	۵
انسان	۷
بې پروايي	۹
ملالۍ	۱۱
کیسه	۱۴
د لمر ارزښت	۱۶
اوښ خبرې کوي	۱۸
بحري حيوانات	۲۰
میرویس نیکه	۲۲
د کور پاک ساتل	۲۴
د ځنګلونو ګټې	۲۶
د ډېرو سکاره	۲۸
د تمباکو زيانونه	۳۰
نوکانو ته پاملرنه	۳۲
حضرت عمر فاروق(رض)	۳۴
ګلان	۳۶
د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه	۳۸
راډیو	۴۰
د ژرندو ډولونه	۴۲
کاغذ او ګټې يې	۴۴
د لويانو خبرې	۴۶
سپينه ادې	۴۸
جرګه	۵۰
کیسۍ	۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوانونه	مخ
د پلونو ارزښت	۵٦
د بخار ماشین	۵۸
احمد شاه بابا	٦۰
خوارہ شیان	٦۲
زموږ ورځني خواړه	٦۴
ربښتیا ویل	٦٦
سخاوت	٦۸
د مور خدمت	۷۰
نوم	۷۲
د چاپ صنعت	۷۴
د مفرد او جمع نوم	۷۷
همت	۵۴
نیکي کول	۷۹
متلونه	۸۱
د نوم ډولونه (خاص نوم)	۸۳

عنوانونه	مخ
وزر ماتی مرغه	۸۵
د زغم ښیګڼې	۸۷
د ناروغۍ لیک	۸۹
د اړتیا لیک	۹۱
څه چې وایې هغه به اورې	۹۳
افغانستان	۹۵
عام نوم	۹۷
کلیوالي ژوند	۹۹
بشري ټولنه	۱۰۱
ضمیر	۱۰۳
صفت	۱۰۵
مبتدا او خبر	۱۰۷
بی زحمته راحت نشته	۱۰۹
عدد	۱۱۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی لوست

ځلورم ټولګي ته ښه را غلاست

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ویې لیکي دکتابونو د ساتلو وړتیا پیدا او په دې و پوهیږي چې دلوستلواو لیکلوڅخه مخکې د بسم الله الرحمن الرحیم ویل زموږ د بریالیتوب سبب ګرځي.

پوښتنې:

- کله چې په ټولګي کې غواړو په لوست پیل و کړو څه باید ووایو؟
- که غواړئ چې کتابونه مو ژر زاړه نه شي نو څه باید وکړئ؟

د ټولګي د پیل لومړی ورځ وه. زده کوونکي په وار هر یو ټولګي ته ننوتل او دسلام په اچولوسره په خپلوځایونو کېناستل. د روغبړ څخه وروسته ښوونکي داسې وویل: ګرانو زده کوونکو ! ځلورم ټولګي ته ښه راغلاست،خوشحاله یم چې سږکال هم تاسې په خپله زده کړه کې زیار او کوښښ و کړئ ترڅو بریالي شئ. بیا یې له دوی څخه هیله وکړه چې تختې ته و ګوري. ټولو تختې ته وکتل. ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه لیکل شوي دي؟
زلمي لاس پورته کړ او ویې ویل: (بسم الله الرحمن الرحیم) لیکل شوی دی ښوونکي وویل چې ډېر ښه، او خپلو خبرو ته یې داسې دوام ورکړ. خوږو زده کوونکو! تاسې پوهېږئ چې موږ دخپلو کارونو لکه د درسونو لوستل ، لیکل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورکارونه، د لوی او مهربان خدای (جل جلاله) په نامه پیل کوو، نن چې ستاسو د لوست د پیل کولو لومړۍ ورځ ده ، خپل لوست د لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) په نوم سره پیل کوو. هیله ده چې لوی او بخښونکی خدای (جل جلاله) موږ ته دا توان را په برخه کړي چې خپلې زده کړې په ښه توګه ترسره کړو. وروسته یې دپښتود ځلورم ټولګي کتابونه چې نوي چاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـوي وو دوی تـه وو یـشل او ویـې ویـل: یـوه خبـره مـو هېـره نـشي هغـه داچې خپـل کتابونه ښه وساتئ چې خیرې او ژر زاړه نه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښـوونکی دې لـومړی دبسم الله الـرحمن الـرحیم د ګټـو پـه هکلـه زده کوونکـو تـه معلومـات ورکـړي او هغـوی دې وهـڅـوي چـې دلوست لوسـتل، دوډۍ خـوړل اوداسې نورښه کـارونـه دبسم الله الرحمن الرحیم په ویلو باندې پیل کړي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې له یوبل سره دبسم الله الرحمن الرحیم د ګټو په هکله خبرې و کړي او بیـا دې هر زده کوونکی دټولګي مخې ته را شي او د بسم الله الرحمن الرحیم دګټو په هکله دې لنډې خبرې و کړي.

٣. زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلوکتابچوکې په لنډو جملوسره وکاروي.
زیار(کوښښ)، پیل (شروع)

۴. په لاندې جملو کې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ!
دټولګي دپیل............ وه.
زده کوونکي په وار هر یو ټولګي ته ....
- ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه ....دي ؟
- ټولوپه یو غږ ځواب ورکړ ، چې .... لیکل شوي دي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول ؟
- نوې کلمې یې په جملوکې و کارولې؟
- زده کوونکي پوه شول چې دلوست دلوستلو، د ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او داسې نور کارونه دبسم الله الرحمن الرحیم په ویلو سره ډېرثواب لري او بریالتوب مو په برخه کیږي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست مطلب په ځوکرښو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

نعت

موخه: د پیغمبر ستاینه او د دغه نظم سم لوستل او د نویو کلمو په معنا پوهېدل دي.

پوښتنې:
- د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله څه پوهیږئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کیږي؟

که صورت د محمد نه وای پیدا
پیدا کړې به خدای نه وه دا دنیا

کل جهان د محمد په نوم پیدا شو
محمد دی د تمام جهان پیشوا

نبوت پر محمد باندې تمام شو
نه شته پس له محمده انبیا

که صورت یې آخرین دی پیدا شوی
په معنا کې اولین دی تر هر چا

محمد د ګمراهانو رهنما دی
محمد دی د ړندو د لاس عصا

که رڼا ده پیروي د محمد ده
ګڼه نه شته په جهان بله رڼا

محمد د بېچاره و چاره ګر دی
محمد دی هر دردمن لره دوا

خدای یې مه ګڼه بېشکه چې بنده دی
نور یې کُل واړه صفات دي په رښتیا

رحمان بابا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دنعت متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دنعت مطلب په نثر واړوي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار دمتن لوستل شوې برخه،دکتاب له مخې په مناسب آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووايي.

٣. د لاندې لغتونو معنا دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پیشوا________	چت
نبوت______	پیغمبران
انبیا ______	پیغمبري
عرش _____	څوکۍ
کرسي _____	لارښود
فاسق _____	بدکار
پارسا _____	پرهیزګار

ارزونه:

- زده کوونکي شعر سم لوستلی شي؟
- د نعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- د نعت مطلب نوروته ویلی شي؟
- د نویولغتونو په معنا پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم لوست

دعلم زده کړه

موخه: دمتن لوستل، لیکل، دعلم او پوهې د زده کړې په ارز ښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- مورولې د علم زده کړه کوو؟
- تاسو دهغو خلکوچې علم او پوهنه یې زده کړې وي او دبې علمه خلکوترمنځ کوم توپیر کولی شئ؟
- تاسې ابوریحان پېژنئ؟ هغه څوک و؟

یوسپین ږیری سړی د مرګ په حال په بستره کې پروت و. یوه ورځ د ده یو هوښیار او عالم ملګری دده پوښتنې ته ورغی. ناروغ سړي خپل ملګري ته وویل، دهغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا څخه کوم معلومات غوښتی وو؟ هغه ملګري ورته وویل: ته خو اوس سخت ناروغ یې خدای (جل جلاله) خبردی که جوړشې! نو ددې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شی نه وي.

ده ورته وویل: دابه بهتره وي چې پوه مړشم نه چې ناپوه او بل تا نه دي اوریدلي چې محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي ((دعلم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده.))

دا سپین ږیری ابوریحان البیروني و. چې ډېر علمي آثارله ده څخه را پاتې او نومونه یې دادي: د ستورو پېژندل، طبابت، ریاضیات، تاریخ، جغرافیه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

درمل پېژندل دملتونو ادب او دودونه چې اوس هم دنړۍ په زیاتو برخو کې ورځخه خلک ګټه اخلي. دانومیالی پوه دژوند ترپای پورې دپوهې په زده کړه بوخت و.

ښو ونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست عنوان په تخته ولیکي .
- ښوونکی دې متن ولولي، د علم د زده کړې په ارزښت او ګټودې خبرې وکړي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

١. زده کونکي دې متن ولولي. بیا دې دهر ګروپ ځخه یو تن دلوست په مطلب خبرې وکړي.

٢. د لاندې جملو تش ځایونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پوه ،جوړ، ده، ناپوه ، درمل، ابوریحان البیرونی ناروغ، پوښتنه، را پاتې

دابه بهتره وي چې................ مړشم.

له خپل ملګري ځخه یې ....وکړه.

ددې موضوع .... په تاته ځه ضروري شی نه وي .

دعلم زده کړه پرمسلمان له زانګوځخه ترګوره فرض........

داسپیین ږیرى................... دى.

چې د بر علمي آثارله ده ځخه .... دي.

٣. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

جوړ ، روغ، علم، پوهه

۴. پوښتنې:

- ابوریحان البیروني له خپل ملګري ځخه دځه شي پوښتنه وکړه اوهغه ځه ورته وویل ؟
- **محمد** (صلی الله علیه وسلم) دعلم د زده کړې په هکله ځه فرمایلي دي ؟
- د ابوریحان البیروني ځخه کوم علمي آثار را پاتې دي ؟ نومونه یې واخلئ ؟

ارزونه:

- زده کوونکی متن سم لوستلی شي ؟
- دلوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولی شي؟
- زده کوونکي دعلم د زده کړې په ارزښت ویوهېدل ؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملوکې وکاروي .

علم ، آثار ، ناروغ ، زده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم لوست

انسان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل د انسان دارزښت اواهمیت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- آیا ویلی شئ چې د انسان او حیوان ترمنځ څه توپیر دی؟
- انسان د څه شي په واسطه لوستل او لیکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله) انسان د یو عقل لرونکي موجود په توګه پیدا کړی دی.
انسان د عقل او فکر په واسطه کولی شي لوستل او لیکل زده کړي، پوهه او معلومات ترلاسه کړي، ځکه نو موږ وایو چې انسان یو داسې موجود دی چې عقل، فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله) انسان په ډېر ښک ښایسته صورت او جوړښت سره پیدا کړی دی.
عقل او فکر انسان ته پر نورو ځارویو او ژویو فضیلت ور په برخه کوي. عقل د انسان د پرمختګ سبب ګرځي. انسان کولی شي چې د نورو ځارویو په څېر خواړه وخوري، او حرکت وکړي خو د عقل او فکر په واسطه د انسان او حیوان ترمنځ توپیرونه موجود دي.

- آیا انسان کولی شي چې د هوسۍ، آس، پړانګ په څېر چابک وځغلي؟
- آیا انسان کولی شي چې د کب په شان تر اوبو لاندې ژوند وکړي؟
- آیا انسان کولی شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پوښتنو ځوابونه روښانه دي چې انسان دغه کارونه نه شي کولی، خو وي کړای شول چې موټر، الوتکه اوداسې نور شیان جوړ کړي چې تر هوسۍ، آس او پړانګ ګړندي وي.
انسان وکولی شول چې کښتۍ جوړه کړي چې په سمندر کې حرکت وکړي پس دا ټول شیان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د ښيګڼو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندې کړي.
- لغتونه دې پر تخته وليکي او معنا دې کړي.

دزده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي.

٢. زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله يو د بل سره خبرې وکړي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د انسان او حيوان د توپير په هکله نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

٣. زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې د انسان او حيوان د توپير په هکله څو جملې وليکي.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

څارويو: حيواناتو

ذکاوت: هوښيارتيا

فضيلت: اوچتوالی، بهتري

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن د مطلب په هکله خبرې کولی شي؟
- د انسان او حيوان د توپير په هکله جملې ليکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې دانسان د پوهې په باره کې څو کرښې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

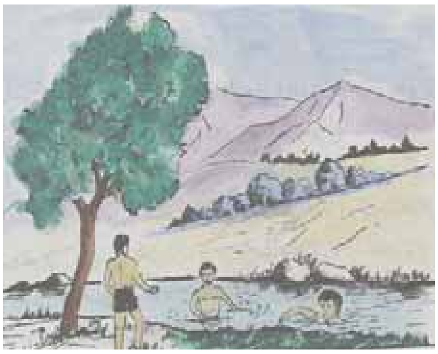

پنځم لوست

بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، دبې پروايي په هکله معلومات او بې پروايي څخه د ځان ژغورلو په ښيګڼو باندې پوه شي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر دلامبو وهلو له پاره بايد له څه ډول او بو څخه کار واخلو؟
- که چېرې سړی په چټلو او بوکې ولامبي څه به پېښ شي ؟

اجمل يو بې پرواهلک و. هروخت به يې د ناپاکو او بو په ځايو نو لکه ډنډ او ويالوکې لامبووهله . يوه ورځ چې دی له ښوونځي څخه رخصت شواو په کورکې يې ډوډی و خوړه بياد لوبو له پاره دباندې ووت . داجمل کورته نږدې يوه لويه وياله روانه وه .دغه وياله چې دکليو او کورو نو په منځ کې تېره شوې وه دکلي اوسېدونکو به دمېوو يو ټکي او خځلې ورا چولې. له دې کبله ددغې ويالې اوبه ډېرې چټلې اونا پاکه وې. دکلي هلکانو به پکې لامبل. اجمل پرته له دې چې ددغو ناپاکو او چټلو اوبو زيان ته پاملرنه وکړي خپل کالي يې وا پستل اوپه لامبو وهلويې پيل وکړ. څو شېبې وروسته بيا انځرګل او بادام ګل چې داجمل ټولګيوال وو په لاره تېرېدل ګوري چې اجمل په وياله کې لامبي، په دې وخت کې بادام ګل خپل ملګري انځر ګل ته وويل: اجمل ته وګوره چې په چټلو اوناولواوبوکې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوکې لامبووهل روغتياته ډېر زيان رسوي او دخطرسره يې مخامخ کوي.
هغوی دواړه ډېر خواشيني اوخپه شول . خو ځانونه يې اجمل ته ونه ښودل. کله چې اجمل دلامبو وهلو څخه خلاص شو اوکورته ولاړ نودشپې ورباندې سخته تبه راغله. ټوله شپه يې دناروغۍ له کبله په ويښه تېره کړه. مور او پلار او دکورنۍ نور غړي يې ډېرخپه وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار و ختي يې روغتون ته بوتلو او د درملنې لاندې يې ونيو. د زيات کړاوله ګاللو څخه ځو ورځې وروسته روغ شو ټولګيوال يې چې دهغه له ناروغۍ څخه خبر شول د اجمل د ليدو لـه پـاره کورتـه ورغلل. هغـه ډېـر ډنګرشـوی و. وربـښمين او نـور ټولګيوالـو يـې وروسـتـه لـه روغبړڅـخـه هغــه تــه وويـل: وروره! دا نـاروغي سـتادبې پروايـۍ اونـا پوهـۍ پايله ده. موږ اوتاسو ته ښوونکي ويلي و چې هېڅکله پـه نـاولو اوبوکې مه لامبئ چې د ناروغۍ لامل ګرځي. اجمل چې داخبرې واو رېدې لـه ځـان سره يې ژمنه و کړه چې بيابه هېڅکله په چټلو او نا پاکو او بوکې نه لامبم.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- دلوست دمطلب په هکله معلومات وړاندې کړئ.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. متن دې په ګروپونوکې په لوړآواز ولولي.
٢. د متن مطلب دې دکيسې په توګه د هرګروپ يو تن په خپله ژبه نورو ټولګيوالوته ووايي.
٣. دلاندې کلمو متضاد شکل پيداکړئ او دکلمو ترڅنګ يې په خپلو کتابچو کې وليکئ .

ناپاکو: پاکو نږدې: ___________ روغتيا : __________

دباندې:__________ زيان: ___________ خواشيني: ________

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی دمتن په مطلب پوه شول؟
- زده کوونکي دلوست مطلب دکيسې په توګه خپلوټولګيو الوته ويلی شي؟
- د ورکړل شويو کلمو ضد يې پيدا کړای شو؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې په جملوکې وکاروئ!

ناولواوبو- خځلې- روغتيا- وياله- ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ملالۍ

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلی شي، ولیکلی شي. ملالۍ و پېژني او په متن کې لنډی په نښه کړي .

پوښتنې:
- ایاتاسې دهېواد د ملي قهرمانو ښځو د څو تنو نومونه اخیستی شئ؟
- څه فکرکوئ چې ملالۍ څوک ده؟

یوه ورځ د تاریخ ښوونکي په ټولګي کې د څو ملي اتلانو په اړه خبرې کولې او د هغو نو مونه یې په تخته لیکل. په دې وخت کې اېمل لاس پورته کړ اوله ښوونکي څخه یې وغوښتل چې د ملالۍ په اړه معلومات و ړاندې کړي. ښوونکي و ویل: ګرانو زده کوونکو! ملالۍ زموږ دهېواد یوه ملي نامتواو زړه وره مېرمن وه. کله چې انګریزانو زموږ په هېواد یرغل وکړ او غوښتل یې چې ویې نیسي. زموږ مسلمان هېواد پاله افغانان د انګریزانو ددې موخې نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره را غونډ شول او د مقابلې تیاری یې و نیو. انګریزان کله چې د میوند دښتې ته را ورسیدل نو په نویو وسلو باندې سمبال و خو زموږ د هېواد زړه ورو افغانانو د ډېرو ساده شیانو لکه یوم، تبرونو او داسې نور، په لاس دمیوند دښتې ته ورغلل. په دې وخت کې هوا ډېره توده وه او د اوبو چینې او کار یزونه دښمنانو نیولي وو. افغانان دخپلې خاورې دآزادۍ له پاره په ډېر زړه و رتوب جنګېدل. نژدې و چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره مخامخ شي. په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په لاس کې د خپلو هېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور روانه شوه او په لوړ آوازيې داسې وویل:

که په میوند کې شهید نه شوې

خدایږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

ددې غږ په اورېدو سره دافغانانو احساسات راوپارېدل او په دښمن یې خونړی یرغل وکړ. هغوی یې تارومار کړل او بری یې ترلاسه کړ.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې په تخته ولیکي او معنادې کړي .
- دملالۍ په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډۍ دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولو لي.

٢. لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو یې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

اتلانو – قهرمانانو

یرغل – حمله

چمتو– تیار

ډګر _ میدان

٣. په خپلو کتابچو کې ولیکئ چې لاندې لنډۍ چا او د څه له پاره ویلې ده؟

که په میوند کې شهید نه شوې

خدایږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. پوښتنې:

- انګرېزانو د څه له پاره زمونږ په هېواد یرغل وکړ؟
- مېرمن ملالۍ په کوم وخت کې بیرغ په لاس کې ونیو؟ او ولې یې ونیو ؟
- ملالۍ کومه لنډۍ په لوړ آواز ویلې وه . او ولې یې ویلې وه ؟

۵. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ملالۍ زمونږ دهېواد ملي او زړه وره _______ وه .

هغه وخت چې زمونږ په هېواد _________ یرغل وکړ.

غوښتل یې چې زمونږ خپلواک هېواد _________.

سره له دې چې دښمن په نویو ______ سمبال و .

افغانان دخپلې خاورې د _________ له پاره په ډېر زړه ورتوب _____.

په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په _____ کې دخپلوهېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور

___________ شوه .

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- د ملالۍ په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ویلی شي ؟
- نوي لغتونه په جملوکې کارولی شي ؟
- لوستل شوې لنډۍ یې په یاد زده کړه؟ مطلب یې په نثر اړولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړې ؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډ و جملوکې وکاروئ!

ملالۍ – افغانان – انګرېزان – مېوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

کیسه

موخه: چې زده کوونکي کیسه ولولي، ویې لیکي، دکیسې په مطلب پوه او مترادفې کلمې په متن کې په ګوته کړي.

پوښتنې:
- د کدو او چارمغز (غوز) د توپیر په هکله څوک خبرې کولی شي؟
- آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده وي خپلو ټولګیوالو ته یې ووایئ؟

یوه ورځ یو سړي د غنمو پنډه په شا کړی و، چې ډېر ستړی شو نو دچارمغز دونې لاندې یې دمه وکړه او پنډه یې په خپله خواکې کېښود. د چارمغز د ونې ترڅنګه یو پتې و په دې بڼ کې دکدو یو بوټې و چې ډېر غټ کدویې نیولی و. سړي چې په بوټې کې کدو اوپه ونه کې د چارمغز دانې ولیدلې نو ویې ویل: عجیبه دا ده چې هغه وړوکي بوټي دومره غټ کدو او دې لویې ونې دومره کوچني چارمغز نیولي دي. پکار خوداوه چې چارمغز دکوچني بوټي اوکدودلویې و نې حاصل وای. له دې وروسته یې سرپه خپله امسا کېښود چې دمه وکړي. ناڅاپه په دې وخت کې یې په سر یوشی راولوید. ګوري چې دا دچارمغز دانه وه. په دې وخت کې د سړي فکر بدل شواو ځان سره یې وویل: الحمدالله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خو به یې را ایستلي وای!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- کیسه په لوړ آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته ولیکه! له زده کوونکو څخه وغواړه چې د کلمو څخه په خپله جملې جوړې کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته ځیر شه چې کرښه ورلاندې اېستل شوې. لـه زده کوونکو څخه دهرې کلمې مترادف شکل پوښتنه وکړه!
- د کیسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو ګرو پونوکې د کیسې په مطلب خبرې وکړي.بیـادې دهر ګروپ یوکس دکیسې مطلب په خپله ژبه ووایي.

۳. په متن کې مترادفې کلمې پیداکړئ او دهغه هم معنا په خپلو کتابچوکې ولیکئ .

۴. پوښتنې:

- یوه ورځ یو سړي چې دغنمو پنډیې په شا و دچارمغز د ونې لاندې څه کول؟
- دچارمغز ترڅنګه یې دڅه شي پټی ولید؟
- سړي د چارمغز او دکدوپه هکله له ځان سره څه وویل؟

ارزونه:

- زده کوونکي کیسه سمه لوستلی شي ؟
- دکیسې په مطلب پوه شول؟
- نومورې کیسه په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- په لوستل شوي متن کې یې مترادفې کلمې پیدا او د کلمو هم معنا بڼې یې ولیکلې؟

کورنۍ دنده:

لوستل شوې کیسه په یاد زده کړئ اوخپلو خویندو او ورونو ته یې ووایئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست
دلمر ارزښت

موخه: دلمر په ارزښت پوهېدل او د لمر څخه په ژوند کې ګټه اخيستل دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې دلمر څخه څه ګټې اخلو؟
- که چېرې دلمر رڼا او تودو خه ځمکې ته را ونه رسيږي، څه پېښيږي؟

لمر نه يوازې د رڼا او تودوخې سر چينه ده، بلکې د ځارويو ، الوتو نکو، غلو، سبو ، مېوو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېر ارزښت لري.

که دلمر رڼا او تو دوخه ځمکې ته را ونه رسيږي . نو انسانان، ځاروي، الوتو نکي اونباتات مري . دمثال په توګه دلمرد رڼا او تودوخې دشتوالي په صورت کې غلې، مېوې ، سابه او نور بوټي زرغونيږي. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهيږوچې دانسانانو خوراړه له سبو، غلو، مېوو، غوښو، شيدو، هګيو، کوچو او داسې نوروڅخه لاس ته راځي. که چېرې بوټې زرغون نه شي اوسمه و ده ونکړي دهغه څخه حاصل نشو اخيستلی.

سربېره پردې دلمر په تودوخه ځينې ميکروبونه له منځه ځي . همدا راز نن ورځ زيات شمېر پر مختللي هېواد ونه د اوبو او د خونو د ګرمولو له پاره دلمر له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم بريښنا ورڅخه په لاس راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دمتن عنوان په تخته ولیکي او متن دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دلمر دګټو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوې کلمې دې دتختې په مخ ولیکي او معنادې کړي.
- ښوونکی دې د لوست څو کلمې په تخته ولیکي. زده کوونکي دې وار په وار تختې ته را وغواړي. چې د یوې کلمې مترادفه یې د کلمې تر څنګه ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې یو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اوارې کړي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو کړ وپونوکي دلاندې کلمو مترادف شکل له چوکاټ څخه پیدا او بیا دې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچوکې ولیکي.

سرچینه	زرغون	شین، برق ،
تودوخه	بریښنا	منبع، حرارت

۳. څو زده کو ونکي دې دلمر د ګټو په هکله یوه یوه جمله ووایي او ښوونکی دې په تخته ولیکي.

۴. دلاندې جملو د تشو ځایونو کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

لمر نه یو ازې دا چې د رڼا او ______ سرچینه ده ، بلکې د څارویو، الو تونکو، غلو، سبو ، میوو، او ______ په ژوندانه کې هم ډ یره ګټه لري.

همدا را ز نن ورځ زیات شمیر پرمختللي ________ داوبو او دخونو د ګرمولو له پاره د____ له تودوخي څخه ګټه اخلي اوهم _____ ور څخه په لاس را وړي.

ارزونه:

- زده کوونکو دلمرد ارزښت اوګټو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟
- زده کوونکي دلوست متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دکلمو مترادف کلمې پیژني؟
- زده کوونکو د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکا روئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

لمر - تودوخه - بریښنا - روغتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

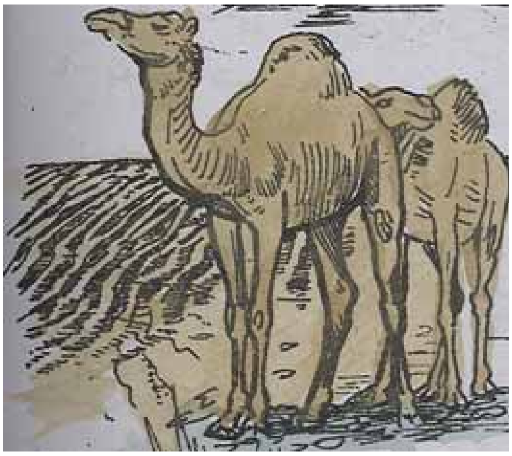

نهم لوست

اوښ خبرې کوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د اوښ د کيسې په ادبي بڼه او د اوښ زور باندې د زده‌کوونکو پوهول دي.

پوښتنې:

- اوښ مو ليدلی دی ويلی شئ چې اوښ څه ډول ځاروی دی؟
- د اوښ په اړوند مو کومه کيسه اورېدلې ده؟

ما چې وينئ کولی شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم، بې له دې چې اوبه وڅښم او يا خواړه وخورم. کله چې په بېديا او دښتو کې تونند باد ولګېږي او له ځانه سره دوړې په هوا پورته کړي. بيا نو هېڅوک نه شي کولی چې ددغه باد په وړاندې ځان ټينګ کړي او په لار ولاړ شي. خو زه کولی شم چې ددې باد او دوړو ترمنځ خپل تګ ته دوام ور کړم. ښايي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له څښلو او خوړلو څخه مزل وکړم؟ تاسې زما شاته پام وکړئ! يوه راوتلې برخه وينئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدې ځای کې يوه اندازه وازده ده. کله چې زه خواړه ونه خورم، بدن مې له دې وازدو څخه ګټه اخلي او پياوړی کيږي. څرنګه چې لږ خولې کيږم نو له همدې امله لږتږی کېږم.

او بله دا چې زما د پښو تلې پلنې او نرمې دي چې په خاورو کې نه ډوبيږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې او ګڼ باڼه لرم، که چېرې يوه سترګه وتړم بيا هم کولی شم چې ووينم او په لاره لاړ شم. زه کولی شم چې خپله پزه بنده کړم له همدې امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوړه زما سترګو او پزې ته نه ننوځي اوس پوه شوئ چې لوی خدای (جل جلاله) زه څه ډول پيدا کړي يم؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې زده کوونکو ته متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښوونکی دې له متن څخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن دې څو زده کوونکي په وار سره په لوړ آواز ولولي.

۲. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره څو جملې جوړې کړئ!

(ډېره موده (ډېروخت) پلې (پیاده) پیاوړی (قوی) زغملی شم (تېرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلې برخې ته وایي.

۳. پوښتنې:

- په کیسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه ګټه بیانوي؟
- د خپلو خولو او اوبو په اړوند څه وایي؟
- ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوبیږي؟
- ولې اوښ کولی شي د توند باد او توپان په وخت کې ټګ ته دوام ورکولی شي؟

۴. لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

ما چې وینئ . . . شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم.

ښایي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له . . . څخه مزل وکړم؟

تاسې زما ___________ ته پام وکړئ!

یوه راوتلې برخه ________ .

کله چې زه خواړه ونه خورم بدن مې له دې ________ څخه ګټه اخلي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د لوستل شوې کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له کلمو او ترکیبونو څخه یوه بشپړه جمله جوړ ولی شي؟
- پوښتنو ته تر کومه ځایه سم ځوابونه ورکولی شي؟

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کرښې معلومات په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- بحري حيوانات پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ!
- کوم حيوانات هم په اوبو کې او هم په وچه ژوند کوي؟

د ځمکې زياته برخه په اوبو پو ښل شوې ده. په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي. له دغو ژوو څخه ځيني بيا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځيني الوتونکي مرغان.

همدا راز ځيني بوټي هم شته چې د بحر په تل کې ژوند کوي. زياتره کبان او بحري تي لرونکي حيوانات لکه: وېل (whale) د لکۍ په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا ګرځي را ګرځي. د لامبو وهلو په وخت کې له خپلو وزرونو څخه کار اخلي، د ځينو وړوکبانو د غوښو، هډوکو او پوستکو څخه خلک په ورځني ژوند کې ګټه اخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
٢. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د ځمکې زیا ته برخه په اوبو پوښل ___________.
په ملیونونو___ په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

٣. لاندې جملې د متن له مخې د شمیرې په لیکلو سره ترتیب کړئ.
الف: په ملیونونو حیوانات په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.
ب: د ځمکې زیاتره برخه په اوبو پوښل شوې ده.
ج: له دغو ژوو څخه ځیني بیا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځینی الوتونکي مرغان.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ځیني بحري حیوانات یې و پیژندل؟
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د څو بحري حیواناتو نومونه ولیکي او بیا دې د هغو ګټو په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوو لسم لوست

میرویس نیکه

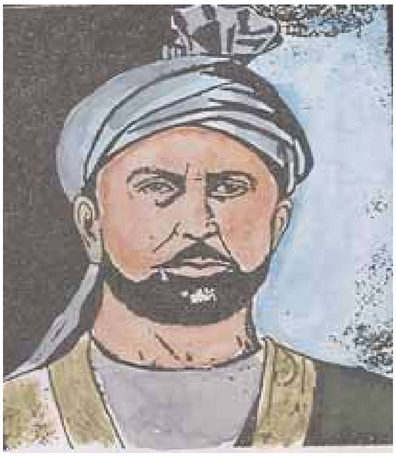

موخه:دمتن سم لوستل، لیکل ، د میرویس نېکه پېژندل او د هغه دخدمتونو په اړه معلومات .ورکول دي.

پوښتني:

- ویلی شئ چې میرویس نیکه څوک دی؟
- میرویس نېکه خلکو ته د څه شي بلنه ورکړه؟

میـرویس نېکـه دافغانـانو یـو پـوه او زړه سـوانده مـشرو. ده لـه ټولـو افغانـانو سـره مینـه درلـوده. دخپـل هېـواد دخپلـواکۍ دګټـلوپـه اړه یـې فکرکـاوه. غوښـتل یـې چـې افغانان په یووالي سره ژوند وکړي .

کله چې هغـه د حـج داداکولـو لـه پـاره بیـت الله شـریف تـه ولاړ او بېرتـه بیـا کنـدهار ته راستون شو نوله خلکو او مشرانو سره یې وکتل. خلکوته یې دخپلو اکـۍ دبېرتـه ګټلو له پاره دپاڅون بلنه ورکړه. ټولو وګړو دهغه مشري و منله.

میـرویس نېکـه لـه خپـل مېړني ولـس سره یوځـای خپـل هېـواد د پـردو لـه لاس څخـه خـلاص کـړ. دخپلـو اکـۍ تـر ګټلـو وروسـته یـې دهېـواد د ودانولـو لـه پـاره د قـدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکوکې یې ډېر پلویان پیدا کړل .

میرویس نېکه دخپلې واکمنۍ تر پایه دیوملي مشر په توګه کاروکړ. کله چې مړشو خلکوپه ډېر درناوي سره خاوروته وسپاره. دده قبرد قندهاردښار په کوکران کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې د تېر لوست پوښتنې وکړي.
- ښوونکی دې د متن لوست ولولي او نوي کلمې دې معنا او بیا دې د میرویس نیکه په هکله د زده کوونکو له سویې سره سم معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې د متن د څو جملو املا زده کوونکو ته ووایي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او د میرویس نیکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر ګروپ یو تن د میرویس نیکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نیکه زموږ د هېواد __ او ______ واکمن و.
مور یې نومیالۍ مېرمن ________ نومېده.
میرویس نیکه د افغانانو یو پوه او ________ مشر و.

نومیالی
نازوانا
ملي مشر
زړه سواند

ارزونه:
- ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ایا د میرویس نیکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نیکه په هکله څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم لوست
د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنې او روغتیا ساتنې په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- چاپیریال څه ته وايي؟
- په یوه کورنۍ کې څوک ژوند کوي؟
- د کور په پاکوالي او روغتیا ساتنه کې ستاسو دنده څه شی ده؟

ټول هغه شیان چې زموږ په شاو خوا کې موجود دي د چاپیریال په نوم یادیږي. د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل کور دی. هر چاته خپل کور ډېرګران دی. کور د کورنۍ د ټولو غړو د اوسېدو ګډ ځای دی. زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوم. زما خویندې او وروڼه هم د کور په پاکۍ کې پوره پاملرنه کوي. د دې له پاره چې زموږ روغتیا ښه وي او د ناروغیو مخنیوی مو کړی وي ښه به داوي چې د کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو.

په حدیث شریف کې راغلي دي (پاکوالی د ایمان یوه برخه ده) د دې له پاره چې بدن مو روغ وي په کار ده چې د خپل کورد شاوخواچاپېریال د پاک ساتلو له پاره لاندې ټکي په پام کې ونیسو:

۱. کوټه باید پاکه هوا او د لمر رڼا ورسیږي.
۲. د کور انګړ باید پاک او سوتره وساتو.
۳. خځلې او دمېوو پوټکي باید په ټاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځایه غورځولو څخه یې ډډه وکړو.
۴. ماشومان باید داسې روږدي شي چې د تښې (بیت الخلا) له راتګ څخه وروسته خپل لاسونه په صابون او پاکو او بو ومینځي.
۵. څاروي او کورني مرغان باید له کور څخه لیرې په یوه ټاکلي ځای کې وساتل شي.
۶. د اغوستلو کالي، کمپلې شړۍ، بړستنې، روجایي ګانې، توشکې، د کور پرشونه باید پاک او سوتره وساتل شي او په هره اونۍ کې یې لږ تر لږه یو ځلې د لمر تو دوخې ته واچوو تر څو مېکروبونه یې له منځه لاړشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او په وار سره دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ.

ټول هغه شیان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د ____________ په نوم یادیږي.

د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل ____________ دی.

کور د کورنۍ دغړو د ________________ ځای دی.

زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره ____________ کوم.

پاکوالی د ____________ یوه برخه ده.

۳. پوښتنې:

- کور او کوټو ته پاکه هوا او د لمر رڼا څه ګټه لري؟
- خځلې او دمېوو پوټکي په کوم ځای کې واچول شي او ولې؟
- ماشومان او لویان له ټټی ـ څخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو اوبو مینځي؟
- ښاروي او کورني مرغان د څه له پاره د کوټو څخه لېرې ساتل کیږي؟
- موږ خپل توشکونه او کالي ولې لمر ته اچوو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه او خبرې پرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پاکوالي د ګټو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلسم لوست
د ځنګلونو ګټې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنګلونو ته پاملرنه ده.

پوښتنې:
- آیا ویلی شئ چې زموږ د هېواد په کومو ولایتونو کې ځنګلونه شته دی؟
- له ځنګلونو څخه څه شی لاس ته راځي؟
- د ځنګلونو پاملرنه او هغو ته وده ورکول څه ګټې لري؟

ځنګلونه دهېواد ارزښتمني سرچینې دي، د ځنګلونو پراخوالی، ساتنه او له ځنګلونو څخه سمه ګټه اخیستل د هېواد اقتصاد پیاوړی کوي. د ځنګلونو شته والی د چاپیریال په سمسورتیا او دهوا په پاکوالي او دښکلي نندارځي په جوړښت کې خورا غوره رول لري.

ځنګلونه په سیمو کې د سېلاب او توپان د رامنځ ته کېدو په وړاندې زیات ارزښت لري. همدا راز ځنګلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو دشته والي او زیاتېدو سبب ګرځي. له ځنګلونو څخه غوره محصولات لکه دودانیو اوسون لرګي ترلاسه کیږي او څرځایونه لري. زموږ د هېواد ځنګلونه د پکتیا، کونړ، ننګرهار، لغمان، سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې دي. د سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې د پستې ځنګلونه هم شته. د دغو ځنګلونو ځینې ونې بې مېوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خدای (جل جلاله) دغه لوی او وړیا نعمت او ملي شتمنۍ ته پاملرنه وکړو او د لازیاتې ودې او روزنې په خاطر یې دتل له پاره دځان دنده وبولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لاربښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې دځنګلونو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې له هر ګروپ څخه يو يو تن د ټولګي مخ کې د ځنګلونو د ګټو په اړه معلومات ورکړي.

۲.

نوي لغتونه	معنا
سمسورتيا	تازه ګي او شين والی
چاپيريال	شاوخوا
خورا	ډېر
پراخوالی	ارتوالی
شتمنی	پانګه، دارايي

۳. پوښتنې:

- له ځنګلونو څخه کومې ګټې اخلو؟
- زموږ په کومو ولاياتو کې ځنګلونه شته دی؟
- که چېرې ځنګلونه نه وي د چاپيريال هوا به څنګه وي؟
- مرغان او الوتونکي چېرې ژوند کوي؟

۴. د لاندې کلمو سم شکل په ګوته کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

الف: زنګلونه ځنګلونه

ب: اقتصاد اقتساد

ج: جوړښت جورښت

د: ښکولي ښکلي

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په اړه يې معلومات ترلاسه کړل؟
- دوی د ځنګلونو په اړه خبرې کولی شي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟ او پوښتنو ته يې مناسب ځوابونه وويلی شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنګلونو د ګټو په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسم لوست

د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په ګټه او ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- آیا تاسو د ډبرو سکاره لیدلي دي؟
- د ډبرو سکاره له کوم ځای څخه لاس ته راځي؟
- سکاره له څه شي څخه جوړېږي؟
- خلک د ډبرو له سکرو څخه څه ګټه اخلي؟

د ډبرو سکاره یوه تور رنګې کلکه ماده ده چې ترځمکې لاندې پیدا کیږي. د ډبرو سکاره زموږ د ګران هېواد افغانستان په ډېرو ولایاتو لکه هرات، بامیان، پروان، بغلان او بدخشان کې پیدا کیږي.
زموږ هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دې سکرو څخه کار اخلي. په فابریکو کې د سون د توکو په څېر کارول کیږي. موږ باید کوښښ وکړو چې د ډبرو له سکرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار واخلو، دا کار له یوې خوا اقتصادي دی. او له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکي دې دلوست سرليک په تخته وليکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د هر ګروپ يو زده کوونکی د خپل ګروپ په مشرۍ د متن په مطلب خبرې وکړي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پيدا کړئ او د کلمو تر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

فشار ______________
هېواد ______________
تودول ______________
سون ______________

زور، د سوځېدو مواد، وطن، ګرمول

۳. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ______________________ .
زموږ ________ په ځمکې کې د کورونو او دفترونو په ________ کې له دې سکرو څخه ________ اخلي او په فابريکو کې د ________ د توکو په څېرکارول ________ .
موږ بايد ____________ وکړو چې د سکرو له ډبرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار ____________ .
د ا ____________ له يوې خوا اقتصادي دی او ____________ له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې مرسته ____________ .

۴. پوښتنې:
- د ډبرو سکاره له څه شي څخه او په څه ډول لاس ته راځي؟
- د ډبرو سکاره زموږ د هېواد په کومو ولاياتو کې پيدا کيږي؟

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د ډبرو د پيدا ښت په هکله معلومات پيدا کړل؟
- زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولی شي؟
- زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورنۍ دنده:
په خپلو کتابچو کې د ډبرو سکرو په اړه څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست
د تمباکو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباکو، نسوار او چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- داسې څوک پېژنئ چې سګرټ ، نسوار اویا چلم څکوي؟
- څوک چې سګرټ ، نسوارا و یا چلم څکوي دهغو کسانو روغتیایي حال به څنګه وي؟

تمباکو هم د نېشه یي توکو څخه یو زیان رسوونکی بوټی دی . دا دخلکو ترمنځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سګرټ ، چلم او نسوار. تمباکو که په هره بڼه وکارول شي روغتیا ته تاوان رسوي.

د ساه اخیستو له لارې د انسان سږوته دخپل لوګي په وسیله زیانونه اړوي.

نسوار د خولې او معدې له لارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیداکوي لکه دخولې بدبويي دغاښونو توربدل اودمعدې ناروغي.

سربېره پر دې چې په خپله عملي کسانوته زیان رسوي دنور وخلکو دناروغۍ لامل کیږي. که یو سګرټ او چلم څکوونکی د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولې لو ګی نوروته ولېږدوي د ناروغۍ سبب کیږي ځکه چې پورتني توکي په ډېرې آسانۍ دساه له لارې اخیستل کیږي همدا راز دغه توکي مالي زیانو نه هم لري لکه دسګرټ اوچلم په څکولو سره عملي کسان خپلې یوه اندازه پیسې بې ځایه لګوي، که هغه پیسې په مېوواو خوړو ولګوي کیدای شي یو غښتلی انسان ور څخه جوړ شي. هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې یې کړي ترڅوبدن یې په ناروغیواخته نه شي.

لغتونه او معناګانې:

لامل، سبب سږو ، ششونه غښتلی، قوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړآو ازولولئ!
- دتمباکو ، سګرټو، نسوارو اوچلم په زيانونو خبرې وکړئ.

دزده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اودمتن د موضوع په هکله دې په وارسره خبرې وکړي.

۲. :پوښتنې:
- څوک چې سګرټ څکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
- نسوارا چول کوم زيانونه لري؟
- دسګرټ او چلم څکول کوم اقتصادي زيانونه لري؟

۳. دچوکاټ څخه مناسب ادوات دجملو په مناسبوځايونو کې وکاروئ.

لـه، څخـه، او ، او، پـه چې

تمباکوهم دنشه يي توکو ـــــ منځ ـــــــ يو زيان رسوونکی بوټی دی.
سګرټ ـــــ چلم دساه دلارې د انسان سږوته زيانونه اړوي.
نسوار دخولې ـــــــ معدې دلارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پيداکوي.
سربيره ـــــــ دې ـــــــــ په خپله عمليا نوته زيانونه رسوي دنورو خلکو دناروغۍ سبب کيږي.

۴. زده کوونکي دې د سګرټو د زيانونو په هکله ځو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي.

ارزونه:
- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دمتن په مطلب پوه شوي دي ؟
- دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولګيوالو ته ويلی شي؟
- زده کوونکو پوښتنوته سم اومناسب ځوابونه وويل؟
- آيا دوی دلوست مطلب په ځو کرښوکې له ياده ليکلی شي؟

کورنۍ دنده:

دهرې کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوه دوه مناسبې جملې وليکئ!

سګرټ ، نسوار ، چلم ، تمباکو ، زيان ،روغتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست
نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، لیکل د نوکانو غوڅولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:
- موږ د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته څه ډول پاملرنه کولی شو؟
- که چېرې موږ خپل نوکان غوڅ نه کړو او پاک یې و نه ساتو څه به پېښ شي؟

هره ورځ زموږ نوکان یو څه اوږدیږي، چې لږ تر لږه په اونۍ کې یو یا دوه ځلې د نوکانو لنډول د روغتیا له پاره ګټور کار ګڼل کېږي. ځکه نوکان د ګوتو په سرونو کې دي. د همدغو ګوتو او لاسونو په مرسته موږ خپل کارونه تر سره کوو، لکه ډوډۍ خورو، لیکل او نور زیات کارونه کوو. که چېرې زموږ نوکان له اندازې څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې شیان بندیږي چې بد ښکاري او هم زموږ د ناروغۍ لامل ګرځي.

له همدې امله باید خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېر نه کړو چې ځینې ماشومان اولویان خپل نوکان په غاښونو پرې کوي. دغه کار په روغتیا ناوړه اغېزه کوي.

لغتونه او معناګانې:

پرې کول، قطع کول ناوړه، نامناسب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- د متن عنوان په تخته ولیکئ او لوست په لوړ آواز ولولئ!
- د زده کوونکو فعالیتونه و څارئ او لارښوونه وکړئ!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن د کتاب له مخې ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

لږ ترلږه په اونۍ کې یو ځلې خپل ـــــــ پرې کړئ!

که چېرې زموږ نوکان له ـــــــ څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې ـــــــ بندیږي.

چې بد ښکاري او هم زموږ د ـــــــــــــــ لامل ګرځي.

ځینې ماشومان او لویان خپل نوکان په ـــــــ پرې کوي چې د روغتیا له پلوه دغه ډول

کار ډېر ــــــــــــــــ ګڼل شوی دی.

۳. په لاندې کلمو کې هغه کلمې په نښه کړئ چې جمع یې په «ان» جوړېږي.

(نوک، ګوته، لاس، ماشوم، غاښ، لوی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهیدل چې خپل نوکان پاک وساتي او په څه شي یې پرې کړي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

نوکان، لاسونه، ډوډۍ، ناروغۍ، غاښونه، پاک

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه لسم لوست

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه)

موخه: دحضرت عمرفاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلمو په ښنه کول دي.

پوښتنې:
- آیا حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) پېژنئ ؟
- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په یارانوکې څوک دفاروق لقب لري او ولې ؟
- د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) څخه وروسته څوک د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) **دحضرت محمد** (صلی الله علیه وسلم) **دوهم یاردی. اصلي نوم یې عمر د پلار نوم یې خطاب دی . دحضرت محمد** (صلی الله علیه وسلم) **له خوا ورته د** فاروق لقب ورکړشوی او په (۲۹) کلنۍ کې داسلام په مبارک دین مشرف شو .

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) په شان خپل زیات وخت د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په خدمت او ملګرتیا کې تېر کړی دی.

کوم وخت چې حضرت عمرفاروق (رض) داسلام په مبارک دین مشرف شو نود اسلام مبارک دین ډېر زیات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېرې غزاګانې کړې دي او الله (جل جلاله) زیات بریالیتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې یې داسې ستراسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري . همدا ډول حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) ډېر هېوادونه فتح کړي دي. خلک یې داسلام مبارک دین ته را بللي دي. په عدالت کې نړیوال شهرت لري. لس کاله، شپږ میاشتې اوپنځه ورځې دمسلمانانو خلیفه و او دهجرت په ۲۴ کال د (۲۳) کلنۍ په عمر د سهارد لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا ټپي اوبیا په شهادت ورسېد.

لغتونه او معناګانې

فاروق- د ښه او بد توپیرکوونکی
خلیفه- ځايناستی، د پیغمبر جانشین
ټپي- زخمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دحضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په هکله دې د زده کوونکو له سویې سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- دمتن لغتونه دې په تخته ولیکي او زده کوونکي دې معنا کړي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې د لاندنیو لغتونو څخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صدیق ، مشرف ، بریالیتوبونه ، خلاقت ، نړۍ)

۲. زده کوونکي دې په ګروپونو ووېشل شي او هر ګروپ دې یوه برخه په چوپتیا مطالعه کړي. بیا دې مطلب نورو ته ووایي.

۳. پوښتنې:

- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد څووم یار دی؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په څوکلنۍ کې د اسلام په مبارک دین مشرف شو؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) له کوم خلیفه څخه وروسته دمسلمانانو مشروتپاکل شو؟
- حضرت عمرفاورق (رضی الله عنه) څومره وخت دمسلمانانو خلیفه و؟

۴. په لاندې کلموکې مرکبې کلمې په ګوته کړئ او بیا یې په خپلوکتابچو کې ولیکئ.په جملو کې یې سمې وکاروئ!

ابوبکرصدیق، عمرفاروق ، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خلیفه

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دحضرت عمرفاروق (رض) په هکله دټولګي په مخکې خبرې کولی شي؟
- ایا زده کوونکي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

دلاندې کلموڅخه مناسبې جملې جوړې او په خپلوکتابچوکې یې ولیکئ.
فاروق ، خلیفه، مشر، بریالیتوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

ګلان

موخه: د متن لوستل، ليکل، او دګلانو د بېلابېلو برخو د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:

- تاسو څو ډوله ګلان پېژنئ؟ نومونه يې ووايئ.
- آيا پوهېږئ چې د ګل د بېلابېلو برخو نومونه څه دي؟
- زمونږ د هېواد کومې مېوې له ګلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه يې واخلئ!

زمونږ پـه ګـران هېـواد کـې ډول ډول ګـلان پيـدا کېـږي. چې غـوره ډولونـه يـې دادي: کشمالی، ياسمن، شبو، نرګس، ګلاب، چنبېلي، فرشي، پتوني، داودي او

داسې نور چې زمونږ هېواد وال يې په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د ښايـست او دهـوا د سمـسورتيا لـه پاره کري او روزنه يې کوي.

زمـونږ د هېــواد مــشهورې مېــوو لرونکې ونـې لکـه زردآلـو، آلوبـالو، لېمـو، انـار، انګـور، نـاک، مالټـه، نارنج، منه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هـم رنګارنـګ او ښـکلي ګلان لـري.

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه پـه زړه پـورې عطرونـه او درمـل جـوړوي چـې هـر يـو يـې د زيـات ارزښـت وړ او د ژونـد د چـارو پـه ښـکلا او روغـتيا،خوشحالۍ کې ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست عنوان په تخته ولیکي اولوست دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د ګلانو د بېلابېلو برخو په هکله خبرې وکړي.
- ښوونکی دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندې املا ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې دګلانو د ګټو په هکله دهر ګروپ څخه یو تن خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

زموږ په هېواد کې ډول ډول ګلان ___________________ .

پـه اوسـنۍ زمانـه کـې ډېـر هېوادونـه لـه ډول ډول ګلانـو څخـه پـه زړه پـورې عطرونه او درمل ____________.

هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ______ او _______ ، ______ کې ډېر ارزښت ___________ .

۳. لاندې مفردې کلمې په جمع واړوئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کشمالی	<u>کشمالي</u>
زرد آلو	<u>زردآلان</u>
منه	_______.
مالته	_______.

۴. پوښتنې:

- کومې میوه لرونکې ونې پېژنئ نومونه یې واخلئ؟
- کوم ګلان زموږ په هېواد کې پیدا کېږي؟
- له ګلانو څخه څه شی جوړېږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د ګلانو په هکله معلومات ورکولی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې له ګلانو څخه څه شی جوړېږي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ګلانو په هکله پنځه کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچونې زيانونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچولو په زيانونو پوهېدل او له هغه څخه ډډه کول دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر دمېوو د پوټکو اچول د لارو په سر ښه کار دی او که بد؟ او ولې؟
- کله چې مېوه خورئ کوم ټکي بايد په پام کې ولرئ؟

اجمل او زمرى دواړه په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. **اجمل** هوښيار،او با ادبه هلک دی. په ټولګي کې لومړى لمبر او په ښوونکو ګران دی. له خپلو ټولګيوالو سره ښه ناسته او ولاړه کوي. خو زمرى يو بې پروا او شوخ هلک دی. د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه په تنګ دي.

يوه ورځ چې زمرى په ښوونځي کې د خپلو خو نورو ملګرو سره د کېلو په خوړلو لګياو او د کېلو پوټکي يې په بې پروايۍ سره د ښوونځي په لاره غورځول. **اجمل** غوښتل چې ټولګي ته لاړ شي پام يې نه شو پښه يې د کېلې په پوټکي کېښوده.

په ځمکه وغورځېد او سخت ژوبل او نا آرامه و، روغتون ته يې يووړ. وروسته له معاينې څخه څرګنده شوه چې د پښې هډوکى يې مات شوى دی. ډاکټر ورته نسخه ورکړه او بيا يې ورته لارښوونه وکړه چې خپلې پښې ته ډېره پاملرنه وکړي. **اجمل** د ډاکټر خبرې په پام کې ونيولې د څو مياشتو په بهير کې د **اجمل** کلنۍ آزموينه را ورسيده او دی له آزموينې څخه پاتې شو.

دې ته اړشو چې همدا ټولګى په بل کال کې بيا ولولي. په دې ځاى کې پوه شو چې د زمري دبې ځايه پوټکو غورځولو او د بې پروايي له امله **اجمل** ته څومره زيان ورسيد. نو ګرانو زده کوونکو! تاسې هم کله چې يو شی خورئ لومړى يې ومينځئ. بيا يې وخورئ او دهغه پوټکي د لارې په سر مه غورځوئ! د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ چې نورو ته ستونزه او زيان ونه رسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د متن د مطلب په هکله لومړی له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي او بيا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبې ځايه اچونې د زيانونو په هکله معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د ټولګي مخې ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي.

٢. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

اجمل او زمری دواړه په ځلورم ټولګي کې ______کوي.
اجمل يو هوښيار او با ادبه _____ دی.
له خپلو ټولګيوالو سره ښه _____ کوي.
خو زمری ډېر بې پروا او شوخ هلک دی د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه ________ وو.
يوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د ______ په خوړلو لګيا و او د کېلو ______ به يې په ______ د ښوونځي په لاره کې غورځول.
اجمل ________ چې ټولګي خواته لاړ شي.
پام يې نه شو ________ يې د کيلې د پوستکي په مخ کېښوده او په ځمکه وغورځېد.
دی د پښې د ژوبلېدو څخه __________ و.
ډاکټر ورته ____________ ورکړه.
په دې ځای کې پوه شو چې د زمری د بې ځايه پوټکو غورځولو او دبې پروايي له امله اجمل ته خومره ____________ ورسېده.
تاسې هم کله چې څه شی خورئ لومړی يې ومينځئ، بيا يې __________ .
دهغه پوټکي دلاړې په سر ________ بلکې د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ!

٣. پوښتنې:

- اجمل څه ډول هلک و؟
- اجمل په ښوونکو او خپلو ټولګيوالو باندې ولې ګران و؟
- زمری څه ډول هلک و؟
- اجمل د څه شي له کبله ژوبل شو؟
- موږ بايد کوم کارونه وکړو تر څو د نورو په نظر د ښه نوم خاوندان شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو ټولګيوالو ته ويلی شي؟
- د جملو تش ځايونه يې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- پوښتنو ته يې سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په څو کرښو کې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلم لوست

راډيو

موخه: د متن لوستل، ليکل او د راډيو په اړه لنډ معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- تاسې خبرونه د څه شي په وسيله اورئ؟
- راډيو کومې اسانتياوې رامنځ ته کړې دي؟
- د راډيو د جوړښت په اړه څوک خبرې کولی شي؟

د بېسيم ټېلګراف له رامنځ ته کېدو او پرمختګ څخه وروسته الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راډيو په فضا کې د موجونو قوه د څپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غږونو څپې برېښنا بېزې کولی شي او دا آوازونه بيا بل ځای ته رسوي. د همدې تجربې په بنسټ ټېلګراف جوړ شو. او وروسته بيا د ايټالوي پوه مارکوني د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډيو جوړه کړه او د خلکو ننداري ته يې وړاندې کړه چې د بر ژربې پراختيا وموندله.

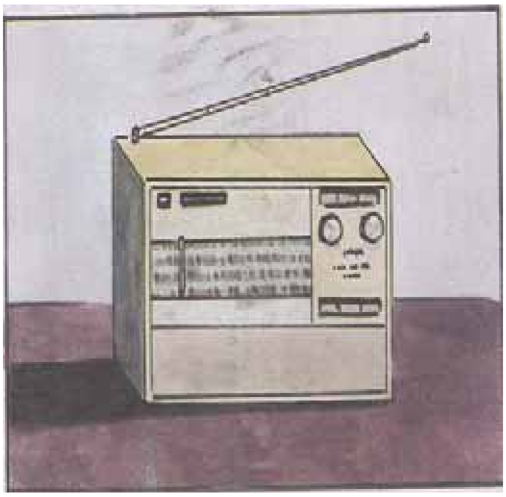

زموږ په هېواد کې دغازی امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمريز کال و. عطا الله خان يې دراډيو تخنيک د زده کړې له پاره د المان هېواد ته ولېږه. په (۱۳۰۵) کال له څوتنو المانيانو او د راډيو له دوو لېږدوونکو د ستګاوو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ دراډيو د ستديو د جوړولو کار پيل شو د (۱۳۰۲) کال د تلې په مياشت کې راډيو خپل قانوني پړاوونه تېر او په خپرونو يې پيل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د راډيو د ارزښت په اړه دې دزده کوونکو د سويې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې د بېسيم ټېلګراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، څو زده کوونکي په وار دراډيو په اړه نوروته خپل معلومات او څرګندونې وړاندې کړي.

٢. پوښتنې:

- الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې د څه شي په هکله خپله تجربه څه ډول ثابته کړه؟
- مارکوني په کوم کال کې راډيو اختراع کړه؟
- زموږ په هېواد کې د راډيو د دتخنيک زده کړه د لومړی ځل لپاره چا وکړه؟
- راډيو خلکوته کومې اسانتياوې برابرې کړې دي؟

٣. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

راډيو په فضا کې د موجونو قوه د ________ په واسطه لېږدولای شي.

د همدې تجربې په بنسټ __________ جوړ شو.

وروسته بيا ايټالوي پوه ______د تجربې له مخې په (١٨٩٥ م) کال راډيو جوړه کړه.

زموږ په هېواد کې د __________ د حکومت په موده د راډيو د ستګاه جوړه شوه.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د راډيو په اړه پوهه حاصله کړه؟
- دوی کولی شي چې د راډيو د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟
- ورکړل شويو پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟
- نيمګړې جملې په مناسبو کلمو ډکولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (راډيو، ټېلګراف،فضا،غږونه) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوويشتم لوست

د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، لیکل دژرندو او د هغو د ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:

- خلک خپلې غلې چېرې اوړه کوي؟
- څو ډوله ژرندې پېژنئ؟ نومونه يې واخلې؟

خلک دغلې دانې دمیده کولو بېلابېلې لارې چارې کاروي او دغلې دانې میده کول دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري ګڼي. خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه هم ګټه اخیسته لکه لاسي مېچنې، بادي ژرندې، د اوبو ژرندې، چې اوسنۍ بڼه يې د ماشینونو بېلابېل ډولونه دي او د برېښنا او تېلو په وسیله ګرځي، خلک پرې خپله غله دانه اوړه کوي. له بادي ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کیدای شي چې باد ولري او د هغو له پاره هوايي څرخونه جوړ کړای شي.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې اوبه ولري. هغه سیمې چې برېښنايي ژرندې او برېښنا نه لري هلته د تیلو او ماشیني ژرندو څخه ګټه اخیستل کېږي.

ژرندې دغلو، دانو د اوړه کولو سربېره د خلکو له پاره مالي ګټه او د کار یوه ګټوره لارهم ده. له همدې لارې څخه ځینې کورنۍ خپلې ورځنۍ او د ټولنې اړتیاوې پوره کوي. له دې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتیا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او دهغو په ارزښت دې خبرې وکړي.

دزده کوونکو فعالیت:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولګي په مخکې د ژرندو د ارزښت او ګټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!

خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه __________ اخیسته.

له بادي ژرندو څخه په هغو __________ کې سمه ګټه اخیستل کېدای شي چې ___ ولري.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې ________ولري.

زموږ په هېواد کې دژرندو ________________ ډولونه شته.

ژرندې دغلو دانو د اوړه کولو او میده کېدو سربېره د خلکو له پاره __________ ګټه او د کار یوه ګټوره لار هم _______.

له همدې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره __________ لري.

۳. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

خلک ___ بڼه _____ اړتیا_____ ګټه _____

وګړو	فایده	ضرورت	شکل

۴. پوښتنې:
- څو ډوله ژرندې مو وپېژندلې، نومونه یې واخلئ؟
- خلک له ژرندو څخه څه ګټه اخلي؟

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دژرندو ډولونه یې وپېژندل؟
- دژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

دژرندو ډولونو نومونه واخلئ او بیا دژرندو د ګټو په اړه څو مناسبې جملې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه و یشتم لوست

کاغذ او کتابونه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د کاغذ د ارزښت او کتو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- موږ خپلې خبرې او اړتیاوې د څه شي په مخ لیکو؟
- پخوانیو خلکو به خپلې خبرې د څه شي په مخ لیکلې؟ او ولې؟

موږ څو مره کتابونه چې ګورو، دا ټول د کاغذ په مخ چاپیږي. که کاغذ نه وای کتابونه به هم نه وای. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه وای. د پخوانیو خلکو له حالاتو او پېښو څخه خبرېدل به ګران کار وای. د نورو هېوادونو له حالاتو نه به بې خبره وای. د نړۍ پرمختګ د پوهې د خپریدو برکت دی. علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل څخه بل نسل ته او له یوه ځای نه بل ځای ته خپریږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوی نه و، د خلکو خبرې، کیسې نکلونه په ډبرو، خاورینو تختو او پوستکو باندې لیکل کېدې. کله چې خلکو لږ پرمختګ وکړ خپلې خبرې به یې پرهډوکو، د ونو په پوستکو او پاڼو لیکلې. ورو ورو د څارویو په څرمنو لیکل پیل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جوړولو نوې طریقه پیدا کړه. د یو ډول ونې پوستکي یې پاک کړل او په هغو یې لیکل پیل کړل. په هغو وختونو کې د چین خلکو هم د سپنسیو، ټوکر او ټوټو څخه کاغذ جوړ کړ. په همدې توګه د کاغذ د جوړولو له پاره وخت په وخت په هر ځای کې کوښښونه وشول ترڅو نننی کاغذ په اوسنۍ بڼه رامنځ ته شو. او سنی کاغذ له یو ډول و نو څخه جوړیږي. دلرګیو ټوټې په یوه ډنډ کې اچوي او دا ټوټې چې (اسپارتو) نومیږي، هم ور سره ګډ کړي. ځینې نور توکي هم ور سره اچوي. دا توکي د لرګي ټوټې حلوي او یو ټینګ او بلن شی ورڅخه جوړیږي. بیا دا اوبلن د ماشینونو په وسیله نرۍ کوي او د یو شي پرمخ یې خپروي چې وچ شي. وروسته یې په بېلوبېلو اندازو غوڅوي چې کاغذ ورڅخه جوړ شي. کاغذ یوازې د کتابونو، مجلو او ورځپاڼو په چاپو لو کې نه کارول کیږي بلکې له پېړ او پنډ کاغذ څخه د کتابونو پوښونه، د اورلګیت پوښ، کارتونه، الماری اوبکسونه هم جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا راز نوټونه هم له يو ډول کاغذ څخه جوړېږي چې په هغو باندې دورځيني ژوند د اړتيا شيان اخلو او هم يې خرڅوو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د کاغذ د ګټو او کارولو پـه اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له متن څخه څو جملې املا ووايي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کـوونکي دې مـتن پـه لـوړ آواز ولـولي. بيـا دې يـو تـن د ټـولګي پـه مخکـې د کاغـذ د پيدا ايښت او ګټو په اړه په لنډه توګه خبرې وکړي.

۲. لغتونه او معناګانې:

اوبلن يا اوبږن، مايع

پېږ، پنډ

سپېڅسيو، تارونو

۳. پوښتنې:

- خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د څه شي په مخونو ليکلې؟
- د چين خلکو له څه شي څخه کاغذ جوړ کړ؟
- له کاغذ څخه موږ څه ګټه اخلو؟
- موږ خپلې ليکنې د کاغذ پرمخ ولې ليکو؟

۴. د لاندې کلمو سمه بڼه په ګوته کړئ! په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

ستونزمنه	ستونذمنه
پرمختږ	پرمختګ
سپېڅسيو	سپېڅسو
ټوټو	توټو
ډنډ	دنډ

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهيدل چې کاغذ څنګه منځ ته راغی؟
- زده کوونکي کولی شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکو پوښتنو ته سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوښه د کاغذ د ارزښت په هکله څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درويشتم لوست

دلويانو خبرې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د لويانو په ګټورو خبرو پوهېدل، په ژوند کې ترې ګټه اخيستل او په متن کې د مختارې په نښه کول دي.

پوښتنې:
- آيا تاسې په خپل کور او کلي کې د لويانو او مشرانو څخه کومه ګټوره خبره د نصيحت په توګه اورېدلې ده؟
- که مو اوريدلي وي ويې وايئ؟
- مورږ د لويانو خبرو ته ولې په غور غوږ نيسو؟

- د هر انسان د برياليتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- رښتيني عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر څوک چې ګټور کتاب له منځه يوسي لکه انسان چې ووژني او څوک چې انسان وژني نړۍ وژني.
- ډېره مطالعه وکړئ څو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهيږئ!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان يواځې د نېکمرغۍ له پاره پيدا شوی او نېکمرغي يوازې د کار له لارې لاس ته راځي.
- هر څوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه څوک دی چې د خپلو تجربونه پند واخلي.
- برياليتوب دهغه چا په برخه دی چې په خپل برياليتوب باندې باور او ايمان ولري.
- پوه يې په بل زده کوي او ناپوه يې په ځان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د هرې وینا مطلب بیان کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. دهر ګروپ یوتن دې د متن یوه وینا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.

۳. د لاندې لغتونو څخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!

(اراده، نېکمرغي، عدالت)

۴. د لاندې ګډوډو کلمو څخه یوه بشپړه جمله جوړه کړئ.

(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، خوېوه، شئ، مطالعه، وکړئ)

۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې ور په ګوته کړئ چې مختاړې ولري.

(بی عمله، ناوخته، ناپوه، بریالیتوب، عقل).

ارزونه:

- زده کوونکي ګټورې ویناوې په لوړ آواز سمې لوستلی شي؟
- زده کوونکي دوینا وو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکي د ویناوو په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولی شول؟
- زده کوونکي له ګډوډو کلمو څخه مناسبه جمله جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د متن جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او له یاده یې زده کړئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلیریشتم لوست

سپینه ادي

موخه: د سپینې ادې پېژندل او ددې متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

- د سپینې ادې نوم خو به مو اورېدلی وي ویلی شئ چې هغه څوک وه؟
- تاسو دځینو پښتنې مېرمنو شاعرانو نومونه اخیستلی شئ چې هغوی په خپل وخت کې شعرونه ویلي وي؟

سپینه ادې دنور محمد الکوزي لور وه ، په قام الکوزۍ او دهرات دښار اوسېدونکې وه . هغه دخپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه ښځه وه.

سربېره پر دې چې یوه مشهوره عالمه وه دپښتو ژبې یوه پخه شاعره هم ګڼل شوې ده. زیات اشعاریې ویلي دي ، کله چې ایرانیانو په (**۱۲۵۵** هـ ق) کال په هرات یرغل وکړ او دهغوی یرغل له ماتې سره مخامخ شو او افغانانو بری و موند نو دغې پښتنې مېرمنې دافغانانو د بري په و یاړ یو ډېر ښکلی شعر وواېه چې د (هرات محاصره) نومېږي . په هغه شعرکې یې دافغانانو د بري ستاینه کړې ده.

د شعر څو بیتونه یې دادي:

راشه چې تاته حکایت کومه	د سدوزو د سلطنت کومه
د پښتنو توري به تل ځلېږي	د دښمن سترګې له برښنا ړند ېږي
دوی وو مېړونه پښتانه توریالي	پر ننګه ټینګ وو د وطن ننګیالي
د هرات خوا وه له غلیمه خالي	دلته خپره وه هوسایي خوشحالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې دلوست متن ولولي او بیادې د سپینې ادې په هکله معلومات و وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له زده کوونکو څخه و غواړي چې دهر ګروپ یو تن دسپینې ادې په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن ولولي اوبیا دې دلوست د مطلب په هکله له یو بل سره خبرې وکړي. وروسته دې دهر ګروپ یو کس د ټولګي مخې ته راشي او د سپینې ادې په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي .

۲. دلاندې کلمو مترادف شکل له درکړل شوي چوکاټ څخه پیدا کړئ او دکلموتر څنګه یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ:

الف:پوهه: ________

ب : زاهده ________

ج : ویاړ: ________

د : ستاینه:_______

پرهیزګاره
افتخار
صفت
عالمه

۳. پوښتنې:

- سپینه ادې د چا لور اوپه قام څوک وه ؟
- سپینې ادې دافغانانو دبرې په ویاړ یو شعر ویلی دی دهغې شعر څه نو مېږي ؟

۴. په لاندې کلموکې نوم په نښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ!

سپینه: نورمحمد: قام: هرات: عالمه:

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- دسپینې ادې په هکله نوروته معلومات ورکولی شي؟
- دورکړل شویو متراد فو کلمو معنا یې له چوکاټ څخه پیدا کړی شوه؟
- پوښتنوته یې سم ځوابونه وویل؟
- په ور کړل شویو کلمو کې یې نومونه په نښه کړل؟
- زده کوونکي دلوست له پوهېدو څخه دخوښۍ احساس کوي؟

کورنۍ دنده:

د متن مطلب په خپلو کتابچو کې په څو کرښو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ويشتم لوست

جرګه

موخه: د متن لوستل، ليکل او د جرګې د ارزښت په اړه معلومات ورکول او په متن کې د مترادفو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:
- جرګه څه ته وايي؟
- په جرګه کې خلک په کومو موضوع ګانو باندې خبرې کوي؟

جرګــه د افغانــانو ملــي دود دی. کلــه چــې زمــوږ د هېــواد والــو تــر مــنځ کومــه ســتونزه پيــدا شــي، د قــوم مــشران ســره راغونډېږي په ستونزو باندې خبرې کوي. هر څوک خپله غوښتنه او نظر وايي. په جرګه کې د هر چا خبرې اورېدل کېږي.

تر ډېر فکر او غور وروسته داسې پرېکړه کېږي چې ټولو ته د منلو وړ وي. د جرګې له پرېکړو څخه هېڅوک سر نه شي غړولی.

که څوک سر غړونه وکړي هغه ناغه کېږي. د دوو کسانو، کورنيو، کليو او قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرګو اوارېږي، د جرګې پرېکړو ته ټول خلک درناوی کوي او مني يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د جرگې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.

۲. د هر گروپ یو تن دې د جرگې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو د تشو ځایونو له پاره له چوکاټ څخه کلمې خوښې کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

دود ، شخړه، راټولېږي، غور

کله چې کومه ــــــــــــــــ پیدا شي د قوم مشران سره راغونډېږي.
په جرگه کې خلک او مشران ـــــــــــــــــــــ .
له ډېر ــــــــــــــــ وروسته پرېکړې کیږي.
جرگه د افغانانو ملي ــــــــــــــــ دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د جرگې په اړه پوه شوي دي او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړای شول؟

کورنی دنده:

زده کونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرگې په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

کیسۍ

موخه: د کیسۍ لوستل، لیکل او په معنا یې پوهیدل دي.

پوښتنې:
- تاسې د کیسۍ په هکله معلومات لرئ؟
- کیسۍ څه ته وايي؟

کیسۍ: د خصوصیاتو د بیانولو له مخې دیو شي پېژندلو یا معلوملو ته کیسۍ وایي.دا خصوصیات هم په نظم او هم نثر دواړو کې بیانېږي.
ووایئ دا څه دي؟

• په ورغوي کې ځايیږي، شپه او ورځ پرې معلومېږي.	(ساعت)
• خوله یې په اور کې ده شونډې یې د پوستکي نه جوړې دي	(پښ بنۍ)
• چې سپین وي تور نه وي چې تور وي سپین نه وي.	(شپه او ورځ)
• سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې لري.	(غلبېل)
• ځي،ځي، مخ نه را اړوي.	(اوبه)
• چې ځم راسره ځي چې نه ځم نه ځي.	(سیوری)
• آذان کوي ملا نه دی دوه پښې لري انسان نه دی.	(چرګ)
• غاښونه لري خو خوراک پرې نه شي کولی.	(اره)
• پوستکی یې دننه غوښه یې بهر.	(شاتېنګی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې کیسې په لوړ آواز ولولي.
- د کیسې مطلب دې لومړی د زده کوونکو څخه وپوښتي.
- زده کوونکي دې وهڅوي چې دوی خپلې کیسې ووايي.
- زده کوونکي دې د ټولګي د چاپېریال شیانو ته و ګوري او کیسې دې ترې جوړه کړي. نور به يې وار په وار ځواب وایي..

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱.زده کوونکي دې په وار سره یوه کیسې په لوړآواز ولولي. بل تن به یې وار په وار ځواب وايي.

۲. زده کوونکي دې یو له بل سره کیسې ولولي او دهغې ځوابونه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. لاندې نیمګړې کیسې په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بیا يې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې ________________.

ځي ځي مخ نه ______________.

غاښونه لري او خوراک نه شي پرې _____________.

چې ځم را سره ځي چې نه ځم ________________ .

ارزونه:

- زده کوونکي کیسې سمې لوستلی شي؟
- د کیسیو ځوابونه يې پیدا کړل؟
- له ځانه يې کیسې وویلی شوې؟
- نیمګړې کیسې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکی دې د کور د غړو په مرسته څو کیسې ولیکي. ټولګي ته دې راوړي او ملګرو ته دې واوروي ملګري به يې ځوابونه وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه ویشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندي کیسې په لوستلو او لیکلو سره د همت اومېړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتۍ څخه به ځان وژغوري.

پوښتنې:
- داسې یوه لنډه کېسه مو زده ده چې د همت په هکله وي؟ ویې وایئ!
- همت څه مفهوم لري؟

حاتم طايي ته چا وویل: تر خپل ځان دې په دنیا کې بل څوک مېړنی لیدلی دی او که نه؟

حاتم طايي ورته په ځواب کې وویل: هو! یو ورځ ما څلوېښت اوښان دعربو د امیرانو له پاره حلال کړي وو. هغوی مې مېلمانه وو.

د دښتې یوې ګوښې ته وتلی وم. یو سړی مې ولید چې د څوځانو یو لوی ګېډی یې په شا کړی و. له هغه څخه مې پوښتنه وکړه: د حاتم طايي مېلمستیا ته ولې نه ځې چې ډېر خلک یې په دسترخوان راټول شوي دي؟

سړي وویل:

هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه

د حاتم منت په ځان نه ږدي د پاسه

کله چې ما د ده د لوړ همت خبرې واورېدې له ځان سره مې وویل: په رښتیا دغه سړی په مېړانه او همت کې له ما څخه زیات دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې یو تن په وار سره د ټولګي په مخکې د لوست د مطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کیسې په توګه ووایي.

٢. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه په ګوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

همت ___________
امیران __________
ګېډۍ __________

پادشاهان
مېړانه
پېټی

٣. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

حاتم طایي ته ________ وویل:
تر خپل ځان دې په دنیا کې بل ________ مېړنی لیدلی دی او که نه؟
یو ورځ ما څلوېښت اوښان د عربو او امیرانو له پاره ____کړي وو او هغوی مې ____ وو.
یو سړی مې ولید چې د __________ یو لوی ګېډۍ یې په شا کړی و.
له هغه څخه مې ___________ وکړه.
د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې __________.
هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله ____________.
د حـاتـم مـنت په ځان نـه ږدي ____________.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- د کلمو مترادف یې په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:
د لوستل شوي کیسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ، او د متن شعر له یاده زده کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ویشتم لوست

د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، لیکل، د پلونو دارزښت په هکله معلومات او له پلونو څخه سمه ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر د پلونو شتوالی څه ارزښت لري؟
- که پلونه نه وي څه به پېښ شي؟

پلونه او نور وسایل د تلو راتلو ارزښت ناکې وسیلې دي. د پلونو شتوالی ډېره ګټه لري. د پُل په وسیله دوه بېلې لارې سره نښلول کیږي. د پلونو د شتوالي په وسیله دیوه سیند یوه خوا له بلې خوا سره یو ځای کېږي او دتګ او راتګ سبب کېږي. د مثال په توګه که چېرې د یو سیند له پاسه پُل نه وي، موږ نه شو کولی چې له سیند څخه بلې خوا ته تېرشو. نوښه به دا وي په هغو سیمو کې چې

هلته سیند او لویې ویالې موجودې دي باید پُل ورته جوړ شي. په اوسنۍ نړۍ کې د خلکو د ستونزو د لېرې کېدو له پاره د سیندونو او لویو ویالو له پاسه پاخه او کلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تګ او راتګ د اسانتیاوې یې برابرې کړې دي. نو موږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت وپوهېږو او سمه ګټه ترینه واخلو. کوم پلونه مو چې وران او وېجاړ شوي دي بېرته یې په خپلو متو او زیار سره جوړ کړو چې د ژوند د چارو لارې لنډې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله! د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه په تخته ولیکئ او په زده کوونکو یې ولولئ..

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دې د هر ګروپ یو زده کوونکی معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:

- پلونه زموږ په ورځینې ژوند کې څه ګټه لري؟ او ولې؟
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه واخلئ؟

۳. تمرین:

د لاندې چوکاټونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو څخه مفرد کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع
پُل	
لار	
خوا	

جمع	مفرد
سیندونه	
سیمې	
ویالې	

۴. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

پلونه د خلکو ، څارویو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې ______________ .

د پلونو شتوالي خورا ډېره ګټه ____________ .

په هغو سیمو کې چې _______ سیند یا لویې ویالې موجودې دي باید ____ورته جوړ شي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی او لیکلی شي؟
- د پلونو د ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړ؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

دپلونو د ارزښت په هکله څوکرښې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه ویشتم لوست

د بخار ماشین

موخه: دمتن لوستل، لیکل،د بخار ماشین پېژندل او زده کوونکي په دې پوه شي چې د دغه ماشین په واسطه د خلکو ورځنۍ ستونزې اواريږي.

پوښتني:

- ویلی شئ چې بخار څه شی دی؟
- څه فکر کوئ د بخار دیگی ژر خواړه پخولی شي او که عادي دیګونه؟ ولې؟

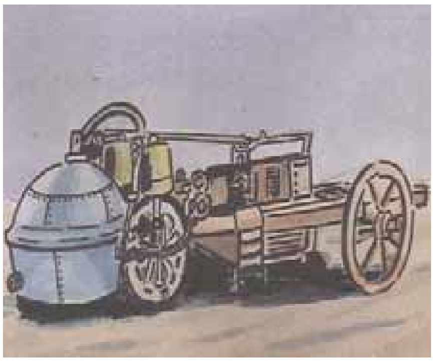

هغه وخت چې د بخار ماشين جوړ شوی نه و خلکو به ټول خواړه په خاورینولوښو کې پخول .هر کله چې د بخارماشین جوړشو نو لاسي کارونه ماشيني شول چې په دې توګه د بخار د ماشین په هکله نظر د لومړي ځل له پاره دیوپوه (لیوناردوداوینچی) له خوا په (۱۶) میلادي پیړۍ کې وړاندې شو. په اوه لسمه پېړۍ کې ددغه ماشین یوه بېلګه جوړه شوه چې د بخاردفشار په واسطه به یې او به له کان (معدن) څخه پورته کولې. په همدې پېړۍ کې بیا یوه ایتالوي مخترع (جیووانی) یوه اوبه ایشوونکې آله (آب ګرمي) جوړه کړه. خوتر ټولو د پاملرنې وړ پوه چې په همدې پېړۍ کې یې ستر کاروکړ هغه (ینیس پاپن) دی. ده د بخار هغه دېګی جوړ کړ چې د نړۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي او په دغه دیګي کې یې د لومړي ځل له پاره دغوېي کلکه غوښه پخه کړه. خو (پاپن) هم ونه کړی شول چې د بخارانجن جوړ کړي. تردې وروسته بیا (توماس نیوکومن) د بخارانجن جوړ کړ. یو بل پوه چې (جیمزواټ) نومېده دې کارته یې وده ورکړه. وروسته بیا د بخار ماشینونه هم ډېر شول او ډېر ډولونه یې جوړ شوي دي او په ټوکر اوبدلو ، د کانونو ، ترانسپورتی ماشینونو او د نورو ډول ډول فابریکو په جوړولو کې ترې کار واخستل شو. ټوله نړۍ د ماشین کیدو په لور وخوځېده، او دغه بشپړتیایي هڅې لا روانې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بیا دې د بخار ماشین په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې یو تن د ټولګي مخې ته را شي او د بخار د ماشین په اړه دې معلومات وړاندې کړي.

۲.

لغتونه	معنا
پېړۍ	سل کاله
بېلګه	نښانه
پخلنځی	د خوړو دپخولو ځای

بخار: د بخارماشین د بخار د فشار په اثرکار کوي.

۳. پوښتنې:

- هغه وخت کې چې د بخارماشین نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په څه شي کول؟
- د بخاردماشین نظریه د لومړي ځل له پاره دکوم پوه له خوا وړاندې شوه؟
- (جیووانی) ایټالوي مخترع کومه آله جوړه کړه؟
- د بخار د یګی چې د نرۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د بخار د ماشین په اړه یې پوهه ترلاسه کړه؟
- دوی د بخاردماشین په اړه خپل معلومات نوروته وړاندې کولی شي؟
- دنویو کلمو په معنا پوه شول؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوښه د بخارماشین او آب ګرمۍ په اړه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پرشم لوست

احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل ، ليکل او دهېواد د ملي و اکمن احمد شاه باباپېژندل دي.

پوښتنې:
- ويلی شئ چې احمد شاه بابا څوک دی ؟
- احمد شاه بابا په کوم کال کې او دچاله خوا دافغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو؟

داحمدشـاه بابـا اصـلي نـوم احمـدخان دی اود ابـدالي زمـان خـان زوی دی. احمدشاه بابا په (۱۱۳۵) هجری لمريز کال دقندهار په ښارکې زېږيدلی دی . پلار يې د هرات مشرو.
احمدشاه بابا د نادرا فشار لـه مرګه وروسـته پـه (۱۱۲۰) هجري لمريز کـال د قوم دمشرانو دلويې جرګې له خوا دافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شـو. پـه ډېره لـږه موده کې يې پياوړی مرکزي حکومت جوړکړاودافغانستان ملي واکمن و. احمدشاه بابا سرښېره پر دې چې د جګړې په ډګرکې توريالی و، په پښتو او دري ژبو يې شعرونه ويلي دي. خپل هېواد پرې ګران و، لکه چې وايي:

که هرڅومې د دنيا ملکونه ډېرشي
زما به هېر نه شي داستا ښکلي ډاګونه
دډهلي تخت هېرومه چې را يادکړم
زمـادښکلي پښتونخـواد غـروسـرونه

احمد شاه بابا د(۲۲) کالو پاچاهۍ وروسته مړشواو په کندهارکې خاوروته وسپارل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- داحمدشاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

دزده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اوداحمد شاه بابا په هکله دې څو زده کوونکي معلومات وړاندې کړي.

٢. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوکې وکاروئ.

پیاوړی - قوي ډګر- میدان

واکمن - اختیاردار

٣. لاندې پوښتنې په خپلو کتابچوکې ولیکئ او ترڅنګه یې ځوابونه ولیکئ .

- داحمد شاه بابا اصلي نوم څه دی؟
- احمدشاه بابا د چا زوی دی؟
- احمدشاه بابا په کوم کال او دچا له خوادافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو؟
- احمدشاه بابا څومره موده پاچاهي وکړه او چېرې ښخ دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړولې شي؟
- پوښتنو ته سم ځوابونه ورکوی شي؟

کورنۍ دنده:

د لاندې بیت مطلب په څو کرښو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي
زما بـه هېر نه شي دا ستا ښکلي ډاګونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو د یرشم لوست

خوا ږه شیان

موخه: د متن لوستل، لیکل د خوږو شیانو پېژندل او دهغو د ګټو په اړه معلومات لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:

- د داسې خوږو نومونه واخلئ چې خوږه ولري؟
- د ډېروخوږو شیانو خوړل ګټه لري او که زیان؟ ولې؟

خواږه شیان بېلا بېل ډولونه لري لکه بوره یا شکره، ګوړه، شیریني، قند، نقل، چاکلیټ او داسې نور. په ډېرو خوراکي شیانو او مېوو کې هم زیاته اندازه خوږه شته. په برابره اندازه د خوږو شیانو خوړل د ځوانانو، ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ځکه چې خواږه شیان انرژي یا قوت لري چې موږ ته ول او په تېره بیا ماشومان ورته ډېره اړتیا لري. خو د ډېرو خوږو خوړل د ماشومانو له پاره زیانونه لري. لکه د غاښونو خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زیاته خوږه یا خواږه شیان وخوري نو اشتهایې خرابوي او نور خواږه نه شي خوړ لای. ځکه نور خواږه هم د بدن د ودې له پاره ضروري دي. کوښښ وکړئ چې د ډېرو خوږو شیانو له خوړلو څخه ډډه وکړئ ځکه چې ګټې یې کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه وکړئ چې ډېره خوږه ونه خوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خوړو شیانو په اړه دې لنډ معلومات ور کړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املا کار وکړئ.
- د زده کوونکو فعالیتونه تر څارنې لاندې ونیسئ او پوره لارښوونه وکړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د خوړو د ګټو او زیان په اړه خبرې وکړي.

۲. د جملو د تشو ځایونو لـه پـاره د قـوس څخه مناسب لفظ خوښ کړئ او پـه کتابچو کې یې ولیکئ!

خواړه شیان انرژي یا قوت ______________ . (لرې، لرم، لري).

موږ خوړو شیانو ته ډېره اړتیا ___________ (لرم، لرو ، لرئ).

د خوړو د ګټو او زیان په اړه ماشومانو ته لارښوونه ____________ . (وکړئ، وکړم).

۳. د لاندې کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!

(شیان، خواړه، ډولونه، ماشومان اوبه، خوړل).

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د خوړو شیانو نومونه ویلی شي؟
- د خوړو شیانو د ګټو او زیانونو په هکله خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- د ورکړل شویو ګډوډو کلمو څخه په ترتیب جملې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د خوړو شیانو په اړه څلور جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه د پرشم لوست

زموږ ورځني خواړه

موخه: د متن لوستل، لیکل دورځني ژوند دخوړو د ګټو په اړه معلومات ور کول دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې خواړه څه شی برابروي؟
- که چیرې خواړه انسان ته ونه رسیږي څه کیږي؟

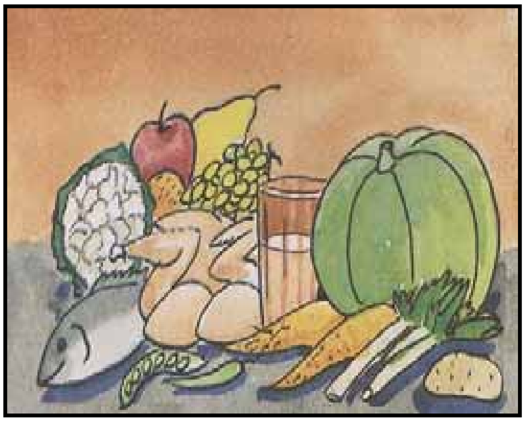

د دې لــه پــاره چــې ژونــد وکـــړو او خپل ژوند په ښه توګه تېر کړو نو موږ له هـوا ، اوبـو سـربېره خـوړو تـه اړتیا لـرو. خواړه د ټولو انسانانو اساسي اړتیاوې دي. بـې لـه خـوړو څخـه د انـسان ژونـد امکان نه لري. خواړه ټولو هغو شیانو ته وایي چې موږ یې خورو او څښو.

لـه خـوړو څخـه یـوه برخـه زمـوږ پـه بـدن کـې انـرژي یـا قـوت تولیـدوي. او زمـوږ د بدن له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول یې یا دونه کوو.

۱. خواړه زموږ د بدن په وده کې خورا مرسته کوي.

۲. خواړه زموږ بدن تو د ساتي.

۳. خـواړه زمـوږ پـه بـدن کـې انـرژي برابـروي چـې جـسمي او فکـري کارونـه سـرته ورسـوو. د دغـې انـرژۍ لـه کبلـه زمـوږ بـدن غـښتلی او پیـاوړی کېـږي او د ځینـو ناروغیو په وړاندې مو د بدن مقاومت زیاتوي.

ګرانـو زده کـوونکو! هغـه خـواړه چـې زمـوږ د بـدن ټـولې اړتیـاوې بـشپړوي او هـم زموږ بدن په ښه توګه ور څخه کار او فعالیت تر سره کوي د مناسبو خوړو پـه نامـه یادیږي. په ښو او مناسبو خوړو کې د بدن د ورځنۍ اړتیا وړ مـواد لکـه پروټینونـه هم شامل دي چې زموږ بدن ته ډېر ضروري دي او بـدن تـه انـرژي برابـروي پـروټین زمـوږ هډوکي پـه تېـره بیـا د ماشـومانو هډوکی پیـاوړي کـوي پـروټین پـه غوښـه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیدو ، هګیو ، لوبیا ، سبو ، غلو ، او مېوو کې پیدا کېږي نو لازم دي چې موږ د خپل وس او توان په اندازه پروټیني خواړه وخورو تر څو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په ورځني ژوند کې د خوړو د اړتیا په اړه لنډ معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. د هرګروپ یو تن دې دخوړو په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. پوښتني:

- خواړه زموږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
- په کومو خوړو کې پروټیني مواد موجود دي؟
- مناسب خواړه کوم خواړه دي؟

۴. دلاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

خواړه زموږ د بدن په _______________ کې خورا مرسته کوي.

خواړه زموږ بدن _______________ ساتي.

خواړه زموږ په بدن کې _______________ برابروي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- په دې پوه شول چې زموږ خواړه کوم دي؟
- د مناسبو خوړو په اړه خبرې کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواړه مو چې ډېر خوښیږي په خپلو کتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې د يرشم لوست

رښتياويل

موخه: د متن لوستل، ليکل، د رښتياويلو په ارزښت پوهېدل او په ځان باندې يې پلي کول دي.

پوښتنې:
- که تاسو په هر کار کې رښتيا ووايئ مور او پلارمو در څخه خوشحالېږي؟
که هو، نو ولې؟
- رښتياويل څه ګټه لري؟

د اشـک کـورنۍ يـوبڼ لـري. يـوه ورځ اشـک خپـل بـڼ تـه ورننـووت او پکـې ګرځېده. د بڼ په يوه خوا کې يې پر يوه تبر سترګې ولګېدې. تبريې را واخيست او ديوې مېوه لرونکې ونې پوټکی يې پرې کړ. بله ورځ اشک له خپل پلار سره د بڼ د ليدلو له پاره ولاړ.
اشک او پـلار يـې پـه بـڼ کې ګرځېـدل. ګوري چې د همـاغې مېوه لرونکې ونـې پاڼې ژېړې شـوې دي. پـلار يې ډېر خواشينی او پـه غوسـه شو. لـه اشک څخه يې پوښتنه وکړه: د دې ونې پوټکي چاپرې کړي دي؟ اشک چې خواشـينی ښـکارېده، پلار ته يې وويل: ددې ونې پوټکي ما پرې کړي دي. زه نه پوهېدم چې پـه دې عمـل سره ونه و چېږي او پاڼې يې ژېړېږي.
پـلار يـې دده پـه رښـتياويلو ډېـر خـوښ شـو او ورتـه يـې وويـل: زويـه! د ونـو پوټکي څوک نه پرېکوي. که چېرې د ونو پـوټکي پـرې شـي نو ونـه وچيږي. دا ونـه ما په ډېر شوق سره ايښې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دې ونې پـه وچېدو ډېر خپه شوم خو له بلې خوا ستا په رښتياويلو ډېرخوشحـاله شـوم، ځکه چـې تـا رښتيا وويـل او رښتياويل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده کوونکو څخه معلومات وغواړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي. بیا دې یو یوتن د متن مطلب بیان کړي.

۲. د لاندې کلمو هم معنا پیدا کړئ او تر کلمو لاندې یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

بڼ - ...... خوښ - .... پوټکی - .... خواشیني - .... غوسه ....

۳. د قوسونو نه مناسب فعل خوښ کړئ او د جملو په تشو ځایونو کې یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

د اخک کورنۍ یو بڼ ______________ . (لري، لرو)

تبر یې وا خیست او دیوې مېوه لرونکې ونې. پوټکي یې ________ . (پری کړل، لېرې کړ)

اخک او پلار یې کله چې په بڼ کې ________ . (ګرځېدل، تلل)

ګوري چې دهماغې مېوه لرونکي ونې پاڼې ژېړې شوي ________ . (دي،ده)

زویه! د ونو پوټکي څوک نه __________ . (پرې کوي، شکوي)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آیا دوی له متن څخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب یې پوه شول؟
- زده کوونکي د ربنتیاویلو په ګټو خبرې کولی شي او له ربنتیا ویلو سره یې مینه پیدا کیږي.
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- په نیمګړو جملو کې مناسبې کلمې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

د ربنتیاویلو په اړه په خپله خوښه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور د يرشم لوست
سخاوت

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د متن پر مفهوم پوهېدل او دسخاوت پـه هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر سخاوت څه ته وايي؟
- تاسو د خپل وس او توان په اندازه له کوم بې وزلي سره مرسته کړې ده څرنګه؟
- سخي انسان د خداى (جل جلاله) په نزد څه قدر لري؟

سـخاوت دې تـه وايـي چـې يـو سـړى د خپـل مـال، پيـسو او نـورو څخـه يـو څـه اندازه د خداى (جـل جلالـه) پـه رضـا اړو خلکـو تـه ورکـړي. سـخاوت د اسـلام پـه سپېڅلي دين کې ډېر ښـه او پـه زړه پـورې عمـل بلـل شـوى دى. دمثال پـه توګـه کـه څېرې يو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره بايد مرسته وکړو. هـمدا راز يـو چـا تـه د ښـو کارونـو لارښوونـه وکـړو. سـخـي انـسان تـه د خداى (جل جلاله) دوست هم وايي.

خداى (جـل جلالـه) سـخي انـسان تـه پـه دې دنيـا کـې عـزت ورکـوي او دهغـه مـال زياتوي. په آخرت کې هم ډېر ثوابونه ور په برخه کوي.

لکه چې يو شاعر وايي:

دا دنـيـا پـه سـخـاوت سـره زيـاتـيـږي
دکـوهـي اوبـه چـې وبـاسـې لازيـات شـي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووايي. او مرسته دې ورسره وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې څو تنه وار په وار د ټولګي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.

٢. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ!
سخاوت ـ سخي ـ ځوانمرد ـ سپېڅلی

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې ولیکئ!

سخاوت دې ته وايي چې يو سړی د خپل مال، پېسو او نورو شخه يو څه انــدازه د خدای (جل جلاله) په رضا _____ خلکو ته ورکړي.
سخاوت د اسلام په سپېڅلي دين کې په زړه پورې ___________بلل شوی دی.
کـه چـېـرې يـو بـې وزلـه انسـان ګـورو د خـپـل وس پـه انـدازه لـه هغـه سـره بايد ______ وکړو.
سخي انسان ته د خدای ______ هم وايي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې يې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنی دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

دا دنـیـا پـه سـخـاوت سـره زياتـېـږي
د کـوهـي اوبـه چـې وبـاسـې لازيـات شـي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه دیرشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، لیکل اودمورد حقونو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر مور په خپلو ماشومانو کوم حقونه لري؟
- مورې او تاسې ولې د خپلې مور درناوی او ور سره مرسته کوو؟

ټولو خلکو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. دهغوی له لارښوونو څخه اطاعت وکړي. خبرې یې ومني. کله چې هغوې بې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بریالی او آخرت یې روښانه شي.

هغه وخت چې رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی(کرم الله وجه) ته یې وویل: زما څادر واخله او په پلانکي ځای کې یې یو شپون ته ور کړه.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخیست او د شپون ځای ته ورغی.

حضرت علی (کرم الله وجه) له چا څخه پوښتنه وکړه چې پلانکی شپون پېژني؟ سړي ورته وویل: چې هو: پېژنم یې. هغه په غره کې رمه پیایي. حضرت علی (کرم الله وجه) شپون ته ورغی او ورته یې وویل: حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) پر تا سلام وایه او دا څادر یې ما ته راکړ چې تا ته یې درکړم. شپون ورته وویل: کله چې زه خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) غاښ شهید شوی دی، ما خپل غاښونه مات کړل. بیا مې غوښتل چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) ته ورشم. خو څرنګه چې مور مې ډېره زړه او بی وسې ده. ما دهغې خدمت کاوه.

حضرت علی (کرم الله وجه) ورته وویل: تا د خپلې مور خدمت کړی دی، خدای (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په حضور ستا ټول خدمتونه د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خپل څادرزما په لاس تاته دسوغات په ډول رالېږلی دی. شپون بیا هغه څادر واخیست او مننه یې ترې وکړه.

د اسلام پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله دا هم فرمایلي دي:

جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله نور څه معلومات لري، و دې وایي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې څو تنه زده کوونکي په وارسره د لوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووایي.

۲. پوښتنې:

مورې باید له خپل مور او پلار سره څه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجه) ته یې څه وویل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ولې څادر سوغات کړ؟

زموږ پېغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله څه فرمایلي دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار ______________ وکړي.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخیست او د__________ ځای ته ورغی.

رسول الله دا څادر ما ته را کړ چې _________ یې درکړم.

جنت د مور او پلار تر _______________ لاندې دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن مطلب ویلی شي؟
- پوښتنو ته سم ځوابونه ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هرزده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره د خپلې مور د حقونو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ د پرشم لوست

نوم

بریالي،	اجمل،	ملالۍ،
ونه،	غوا،	چوکۍ،
کړکۍ،	چرګ	

موخه: دمتن لوستل، لیکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم يې پوهېدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- په چوکاټ کې څه ډول کلمې لیکل شوې دي؟
- د غه کلمې خلک څه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حیوان، نبات او یا نورو شیانو د پاره وي.
لکه خټک، قادر، آس، اوښ، ونه، څوکۍ او داسې نور.

د اجمل پلار، تورګل اکا دکور ترڅنګه د چرګانو يو فارم جوړ کړی دی. فارم هغه ځای ته وايي چې چرګان په کې ساتل او پالل کیږي. همدا راز هغه يو آس او يوه غوا هم ساتلې ده او روزنه يې کوي. د تورګل اکا مشر زوی اجمل په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له ښوونځي څخه رخصت او کور ته راشي، د ښوونځي کالي وباسي او بیا خپله ډوډۍ خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرګانو او چوږګوړو ته خواړه او اوبه ورکوي. دوی دخپل فارم په شاوخوا کې ښکلي ګلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا يې ډېره ښکلې کړې ده. د اجمل پلار د ونو تر څنګه ښکلې څوکۍ هم ایښې دي چې د ګلانو د ننداري له پاره تري کار اخلي. د تورګل کورنۍ د چرګانو روغتيا ته ډېره پاملرنه کوي. له دې کار څخه د دوی ژوند ډېر ښه شوی دی. تورګل اکا اجمل ته داسې وايي: زویه! که کوم وخت زموږ چرګ ناجوړه شي هغه بايد په چا ونه پلورو او نه يې غوښه په خپله وخورو ځکه چې هر کسب بايد په امانت دارۍ ولاړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکی دې په متن کې د اشخاصو، ژارويو، نباتاتو او شيانو نومونه په تخته وليکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نومونې کلمې نومونه دي

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ يو تن خپل معلومات نورو ته ووايي.

۲. زده کوونکي دې د يو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بيا دې په تخته وليکي.

۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرګان، روزنه، اشر، ښکلي، ګلان، څوکۍ، ونې، روغتيا، ساتلې، څخه، لرې، ښه، ترې، ځکه

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم څه ته وايي؟
- د نوم په اړه نور مثالونه ورکولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، ژارويو اود نباتاتو يو څو نومونه وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

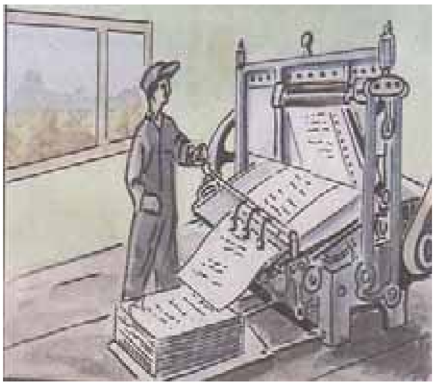

اوه د یرشم لوست
د چاپ صنعت

موخه: د متن لوستل، لیکل. د چاپ ماشین د اختراع په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې د کتابونو د چاپ ماشین د لومړي ځل له پاره چا جوړ کړ؟ او ولې؟
- د چاپ ماشین لومړی له څه شي څخه جوړ شو؟

د احمد پلار اخبارلوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه کتابونه وو. په غور يې کتل او په فکر کې و. پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه: څه فکر کوې، زويه؟
احمد وویل: ما د اکتابونه کتل. ته يې وګوره څومره ښکلي چاپ شوي دي. پلار يې وخندل او ورته يې وویل: زویه! د نن ورځې څخه په زرګونو کلونو پخوا خلکو لیک نه پېژانده. دیوه کار یا دکوم خبر د رسولو له پاره به يې سړی یو ځای او بل ځای ته لېږه.
په دې کې یوه لویه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به ورکه شوه. بله ستونزه داوه چې دا خبره به هم څو تنو ته رسېده او ځینو نوروته چې لرې اوسېدل ببخي نه رسېده.
بیا داسې وخت هم راغی چې خلکو لیکل زده کړل خو د لیکلو له پاره ډېر کوښښ اووخت په کارو. وروسته خلکو فکر وکړ چې خپلې لیکنې باید ژر ولیکي او وخت مو ډېر تېر نه شي. چا چې د لومړي ځل له پاره د دې جلاجلا تورو په یو ځای کولو سره د چاپولو طریقه پیدا کړه هغه څه نومېده؟ هغه (ګوتنبرګ) نومېده هغه له لرګي څخه توري جوړ کړل اودهغه په وسیله يې کتابونه چاپ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو ډېر ژر هغه ته څرګنده شوه چې د لرګیو دا توري خرابېږي او بیا کتابونه دومره ښکلي او صفا نه چاپیږي. د دې کار له پاره ګوتنبرګ له یو بل سرې څخه مرسته وغوښته. هغه سرې ورته دیوه قالب او داوسپنې د تورو جوړولو لارې چارې ور زده کړې. په دې ډول یو وړوکې د چاپ ماشین جوړ شو چې یو کتاب یې چاپ او خپور کړ.وروسته دې کار ورو ورو پرمختګ وموند. اوس په هر هېواد کې په لکونو شمېر کتابونه، ښایسته او رنګینې ورځ پاڼې چاپېږي. چې ځوان، زده کوونکي، نر او ښځې یې په مینه لولي، خپله پوهه زیاتوي اوله هغو څخه په خپل ورځیني ژوند کې ګټه اخلي... د نړۍ له حالاتو څخه ځان خبروي.

که چېرې د چاپ ماشینونه نه وای نو موږ به له پوهې څخه بې برخې او بې خبره پاتې وای. احمد چې له پلار څخه دا ګټور معلومات واورېدل، ډېرخوښ شو او ویې ویل: پلاره! زه به دا ټولې خبرې خپلو ملګرو ته هم وکړم چې د پوهې او دچاپ د ماشین په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د چاپ ماشین په اړه دې رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د لوست مطلب په خپله ژبه نوروته بیان کړي.

٢. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن په چوپتیا ولولي او نومونه دې پکې په ګوته کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

٣. زده کوونکي دې د لاندې جملو خالي ځایونه په مناسبو کلمو بشپړ کړي.

د احمد پلار اخبار _______.

احمد هم ورسره ناست و له هغه سره دوه __________ وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه څه ________ کوې؟

احمد وويل: ما دا کتابونه ________.

ته يې وګوره څومره ښکلي ________ شوي دي.

۴. پوښتنې:

- د احمد پلار څه شی لوست؟
- له احمد سره څه شی و؟
- د لومړي ځل له پاره چا د لرګيو څخه توري جوړ کړل؟
- د چاپ په ماشين کې څه شی چاپ او خپريږي؟
- د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟
- کولی شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولګيوالو ته ووايي؟
- په متن کې نومونه پيدا کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته د يرشم لوست

د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، ليکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

- څوک کولی شي چې د مفرد نوم او د جمع نوم ووايي؟
- مفرد اوجمع نوم څه ته وايي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې يوازې په يو سړي، يوحيوان اويو شي دلالت کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له يو څخه په زياتو سړيو، حيواناتو او شيانو دلالت وکړي.

په لاندې جملو کې د مفرد او جمع نومونو مثالونه:

د مفردو نومونو جملې	د جمع نومونو جملې
دا پسه دی .	دا پسونه دي .
دا کتاب دی .	دا کتابونه دي .
هغه ونه ده .	هغه ونې دي .

د مفردو جملو جمع وليکئ!

مثال: دا سړی دی .	دا سړي دي .
مفرد	جمع
دا ښځه ده .	دا .... دي .
دا اس دی .	دا.......... دي .
دا سنډا دی .	دا .... دي .
دا پسه دی .	دا .... دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دمفرد او جمع په اړه دې معلومات له مثالونو سره په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي.

۲. د چوکاټ مفرد او جمع نومونه د لاندې جملو په تشو ځايونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

کله چې کومه ستونزه پيدا شي د قوم __________ سره راغونډيږي.

ستونزې او __________ د جرګو له لارې او اريږي.

له جرګې څخه __________ ملاتړ کوي.

زموږ هيواد زيات __________ لري.

دواکسين __________ بايد پاکه وي.

غرونه، مشران، شخړې، افغانان ، ستن

۳. لاندې مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سيندونه، وياله، افغانان، مشر، ګلان، غوا)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه وپيژندل؟
- زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعريف کولی شي؟
- د ورکړل شويو مفرد او جمع نومونو څخه يې جملې جوړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له ياده وليکئ او بيا يې د جمع په نومونو واړوئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه د ېرشم لوست

نیکي کول

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نیکي په مفهوم پوهېدل او په ورځینیو چارو کې یې عملي کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر نیکي یعنی څه؟
- نیکي کول څه ګټه لري؟

یو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نیکي او مرسته کوي.

د ژبې په وسیله نیکي کول خلکو ته د ژبې له لارې لارښوونه ده. څه یې چې زده وي او ښه وي، هغه بل چاته ښودل او ویل دي. که څوک لارښوونې ته اړ وي، په نرمو او خوږو خبرو ورته لارښوونه کوي. دلاس په وسیله نیکي او مرسته کول، مثلاً: د یوه ړوند لاس نیول او سمې لارې ته یې برابر ول دي او یا څوک ړوند یا کمزوری له سړک څخه بلې خوا ته تېر کړي. که دیو چا بار دروند وي، ورسره یې یوسي.

که څوک وږی یا لوڅ وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. ښه زده کوونکي دغه ګټورې خبرې تل په پام کې نیسي او په ژوند کې پرې عمل کوي.

رحمان بابا وايي:

کـر د ګلـو کـړه چې سیمـه دې ګلـزار شي
اغـزي مـه کـره پـه پـښو کې به دې خار شي
کوهي مه کنـه د بل سړي پـه لار کـې
چېرې ستا بـه د کوهي پـه غـاړه لار شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۲. د لاندې چوکاټ له مفردو کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د جمع کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
ژبه	ژبې
لاس	
مرسته	
لارښوونه	
سرک	

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

یو انسان له خلکو سره په ژبه ، لاس ، او مال نیکي اومرسته ________.
دژبې په وسیله خلکوته لارښوونې ______________.
په لاس نیکي کول هغه دی، چې د یو ړوند لاس ______________.
که د یو چا بار دروند وي، ورسره یې ________________.

۴. د لاندې بیت مطلب په نثر ولیکئ!

کـر دګلـو کـړه چې سیمه دې ګلـزار شي
اغـزي مـه کره پـه پـښو کـې بـه دې خـار شي

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د نیکي کولو په اړه خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- دلوستل شوی بیت مطلب په نثر اړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د نیکي کولو متن په کور کې ولولئ. په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکئ چې باید له چا سره مرسته وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلوېښتم لوست
متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ځای يې کارول دي.

پوښتنې:
- تاسې متلونه اورېدلي دي؟
- څوک کولی شي متل ووايي؟
- د متل د کارولو ځای پېژنئ؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوا زموږ په هېواد کې ډېر دود لري.
او زموږ هېواد وال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتيا په وخت کې کاروي.
په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- خپل عمل دلارې مل.
- څه چې کرې هغه به رېبې.
- ژرنده که د پلار ده هم په وارده.
- چې اوسې، په خوی به د هغو سې.
- له يولاس نه ټک نه خېژي.
- په يوه ګل نه پسرلی کېږي.
- مارته په لستوڼي کې ځای مه ورکوه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په ګروپونو وویشئ چې له یو بل سره د متلونو په اړه وغږیږي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن ولولئ او یوله بل سره د متل په هکله خبرې وکړئ. بیا دهرې ډلې یو تن دې په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.

۲. لاندې عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بیا متلونه په ګوته کړئ، وروسته یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

سترګې په ښونه درنیږي.

د اټک پلار.

څمکه هغه سوځي چې اورپرې بلیږي.

د هوسۍ مور.

درواغ د ایمان زیان دی.

اوښ په بډه نه وهل کیږي .

که نن پر ما سبا پرتا .

دریاب په لوټه نه خړیږي.

زموږ افغانستان.

د پښتو څلورم کتاب.

ارزونه:
- زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دوی کولی شي چې متل له یاده ووایي؟
- په دې پوه شول چې متل باید سرې چېرې وکاروي؟

کورنۍ دنده:

متلونه له یاده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو څلوېښتم لوست

د نوم ډولونه

خاص نوم

خوشحال خټک،	امير کروړ،	ننګرهار،
مزارشريف،	ابوريحان البيرونی،	باميان.

موخه: د متن لوستل، ليکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي ؟ په هغو کې خاص نوم ښودلی شئ!
- ستا سو په فکر خاص نوم څه ډول نوم ته وايي؟

خاص نوم: هغه دی چې په يو خاص شخص او ځای باندې د لالت وکړي. لکه مزار شريف، احمد شاه بابا ، کابل. بلخ، پغمان

زموږ د ګران هېواد افغانستان مرکز کابل دی.
کابل ډېرې تاريخي او ښکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان مانۍ، د بابربڼ، د باغ بالا هوټل، د امير عبدالرحمن خان مقبره او نور.
د کابل شمال خواته د پروان ولايت، لوېديځ ته يې د وردګو او ميدان ولايت، جنوب خواته يې د لوګر ولايت او ختيځ ته يې د لغمان او ننګرهار ولايتونه پراته دي.
کابل ډېر ښوونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجونې او هلکان پکې زده کړه کوي همدا راز کابل ډېرې ښې مېوې لري چې منې يې له ډېر پخوا څخه شهرت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دې معلومات وړاندې او مثالونه دې پر تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:
۱. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي.

۲. په لوستل شوي متن کې دې خاص نومونه په ګوته کړي. بيا دې په تخته وليکي.

۳. په لاندې جملو کې خاص نومونه په ګوته کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

افغانستان ډول ډول ځاروي لري. (افغانستان)

زموږ د ګران هېواد مرکز کابل نومېږي.

په ننګرهار کې د نارنجو ونې ډېرې دي.

د بابر په بڼ کې ښکلي او ښايسته ګلان کرل کېږي.

دکابل پوهنتون د لوړو زده کړو ځای دی.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟
- خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولی شي؟
- په متن کې يې خاص نومونه په ګوته کړای شول؟

کورنۍ دنده:
زده کوونکي دې پنځه خاص نومونه له ياده په خپلو کتابچو کې وليکي او بيا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

وزرماتې مرغه

موخه: دمتن لوستل، لیکل او پر مرغانو باندې د زړه سوي په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- تاسې داسې څوک پېژنئ چې هغه په الوتونکو مرغانو باندې زړه سوی ولري؟
- فکر وکړئ چې له یو وزرماتې مرغه سره مخامخ شئ څه به وکړئ؟

یوه ورځ ښایسته ګل له خپلو څوټولګیوالو سره یو باغ ته ولاړل چې هلته خپل درسونه ولولي. دوی دیوې ونې لاندې کېناستل او په درس لوستلو یې پیل وکړ.

په دې شېبه کې یې الوتونکي مرغان لیدل چې د ونو پر ښاخونو کېناستل. د باغ په یوه خواکې یې ولیدل چې یو مرغه د بوټو له پاسه پروت دی او الوتی نه شي. ښایسته ګل ورغی او مرغه یې ونیو ،وېې کوت چې یو وزر یې مات دی. اېمل پوښتنه وکړه: دا مرغه څه کوې؟ هغه ځواب ورکړ: کور ته یې وړم او کوښښ کوم چې وزر یې جوړ شي. اڅک وویل: زه به یوه پنجره درکړم.

ښایسته ګل چې کور ته ولاړ مرغه یې خپلې مورته وښود. مورېې ترې پوښتنه وکړه: ولې دې کورته راوړ؟ ..... هغه ځواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزریې جوړ شي. مور یې بیا ترې پوښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پیدا کړه؟ ښایسته ګل ځواب ورکړ: له اڅک څخه مې واخیستله.

ښایسته ګل به هره ورځ مرغه ته اوبه او دانه ورکوله. څو ورځې تېرې شوې. مرغه جوړ شو او داسې ښکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې څخه ووزي. کله چې ښایسته ګل په دې پوه شو چې مرغه ښه جوړ شوی دی او الوتی شي، له ځان سره یې وویل: او س باید دا مرغه خوشې کړم تر څو په آزاد ډول په هواکې والوزي. هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه یې خوشې کړ او والوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن په وار د لوست پر اصلي موضوع باندې نورو ته معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:

- که مورې یو الوتونکی مرغه ووینو چې وزر یې مات وي څه به وکړو؟
- ښایسته ګل د بوټو له پاسه څه شي ولید؟
- مرغه یې بیا چېرې یوړ؟
- د وزر ماتي مرغه له نیولو څخه د ښایسته ګل موخه څه وه؟
- مورې باید له مرغانو سره څنګه سلوک وکړو؟

۳. د لاندې چوکاټ له جمع کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

جمع	مفرد
درسونه	درس
ونې	
مرغان	
ښاخونه	

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په اصلي مفهوم پوه شوي دي؟
- دلوستل شوی متن مفهوم په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له ورکړل شویو جمع کلمو څخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

(مرغه ـ آزاد ـ پنجره ـ باغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې څلوېښتم لوست

د زغم ښيګڼې

موخه: د متن لوستل، ليکل او په زده کوونکو کې دزغم او حوصلې د ښيګڼو د پیاوړتيا روزنه ده.

پوښتنې:
- ويلی شئ د زغم معنا څه ده؟
- ستاسو په کورنۍ کې څوک دښه زغم او حوصلې خاوند دی؟
- زموږ پیغمبر (صلی الله عليه وسلم) د څه شي خاوند و؟

د بشريت ستر لارښوونکی حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې خاوند و. لوی خدای (جل جلاله) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړی و.
زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار اخيسته.
وايي چې مبارک به کله چې دلمانځه له اداکولو له پاره د جومات په لور روان و د تللو په حال کې به يوې يهودۍ ښځې له بامه پر مبارک څځلې راغورځولې او د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ازار سبب به شوه، خو حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) به دا اذيت په ډېره سړه سينه زغمه اوله صبرڅخه به يې کار اخيسته دغه عمل ډېرې ورځې تکرار شو خو ناڅاپه دوه ورځې دا عمل ونه شو. حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په دوېمه ورځ په جومات کې پوښتنه وکړه چې هره ورځ يهودۍ ښځې پرده څځلې راغورځولې خو دا دوه ورځې دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم(صلی الله عليه وسلم) د علت پوښتنه وکړه، يوتن مبارک ته ځواب ورکړ چې هغه ښځه ناروغه ده. حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بيا د يهودۍ ښځې کورته ورغی او له هغې څخه يې د روغتيا پوښتنه وکړه. دا خبره يهودۍ ښځې ته د حيرانتيا وړ وه. هغې د رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په صبر او حوصلې آفرين ووايه او په هماغه ورځ يې ايمان راوړ او مسلمانه شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو یو تن په وار د متن مطلب نورو ته ووایي.

۲. پوښتنې:

- د زغم معنا څه ده؟
- د لوستل شوي متن څخه مو څه زده کړل؟
- د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچوکې ډک کړئ.

خاوند ، وران، زغم، ایمان، مسلمانه ، اخیسته

د بشریت ستر لارښود په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې __________ و.

زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې اوعدالت څخه کار __________.

وایي چې مبارک په کله چې دلمانځه د اداکولو له پاره جومات په لور __________ وو.

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سره سینه __________ .

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بیا د یهودي ښځې کورته ورغی او د هغې څخه یې د __________ پوښتنه وکړه.

په هماغه ورځ یې __________ راوړ او __________شوه.

۳. په لاندې کلمو کې سمه کلمه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لارخود	لارښود	لارښوت
حوصلې	اوصلې	هوسلې
زغم	ځغم	ذغم

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د لوست په مطلب خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

زغم، حوصله،جومات

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلوېښتم لوست

د ناروغۍ لیک

موخه: د ناروغۍ د لیک لیکل، لوستل او د ناروغۍ پـه وخت کې د ښـوونځی اداري تـه یـې استول دي.

پوښتني:

- تاسو کوم وخت خدای مه کړه د ناروغۍ له امله د ښوونځي اداري ته لیک استولی دی؟
- د ښوونځي اداري ته دناروغۍ د لیک استولو څخه مو هدف څه دی؟

د رحمان بابا د ښوونځي مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن دیوي ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ــــــــــــــــــــــــــــــــــ.

ملالۍ د خوشحال لور د څلورم الف د ټولګي زده کوونکې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د نارو غۍ لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د ناروغۍ لیک ګټې وښیي. او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د ناروغۍ لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍ لیک په لوړ آواز ولولي. بیا دې زده کوونکي یو بل ته خطونه ولیکي.

٢. زده کوونکي دې د ناروغۍ لیک پاک سوتره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

٣. پوښتنې:

- تاسې خدای مه کړه که ناروغه شئ د ښوونځي ادارې ته څه شی استوئ؟
- د ناروغۍ لیک له استولو څخه مو موخه څه ده؟
- په ناروغۍ لیک کې د نېټې لیکنه ولې ضرور ده؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ناروغۍ لیک لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهېدل چې د ناروغۍ لیک په کوم وخت کې لیکل کیږي؟
- زده کوونکي د ناروغۍ لیک له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره یو د ناروغۍ لیک په خپل نوم ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست

داړتیا لیک

موخه: د اړتیا لیک لیکل، لوستل او د اړتیا په وخت کې ترې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- تاسې کله د ضروري کار له امله د ښوونځي ادارې ته رقعه لیکلې ده؟
- د ښوونځي ادارې ته داړتیا لیک استول څه ګټه لري؟ او ولې؟

د سید جمال الدین افغان د ښوونځي ښاغلی مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن د یوه ضروري کار له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ________________ .

اجمل د خوشحال زوی

د څلورم الف ټولګي زده کوونکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د اړیتا لیک د لیکلو په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د اړتیا لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.

۲. بیا دې د هر ګروپ زده کوونکي په وارسره د اړتیا لیک په اړه خبرې وکړي.

۳. زده کوونکي دې یو بل ته د اړتیا لیک املا ووایي.او خپلې غلطۍ دې یو د بل په مرسته اصلاح کړي.

۴. پوښتنې:

- تاسې ته که کوم کار پېښ شي د ښوونځي ادارې ته څه استوئ؟
- د اړتیا لیک استول د ښوونځي ادارې ته څه ګټه لري؟
- په اړتیا لیک کې نېټه لیکنه ولې مهم کار دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ا ړتیا لیک لوستلی شي؟
- د اړتیا لیک د لیکلو په ارزښت پوه شول؟
- زده کوونکي کولی شي چې د اړتیا لیک د املا په توګه ولیکي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتیا لیک ولیکي او په بله ورځ دې خپل ښوونکي ته ورښکاره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ څلوېښتم لوست

څه چې وايې هغه به اورې

موخه: د متن لوستل، ليکل، انګېزې په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو ور په ګوته کول دي.

پوښتنې:
- کله مو د سارا يا د غره د لمني ترخنګه په لوړ آواز چيغه وهلې ده؟
- تاسې بيرته څه اورېدلي دي؟ او ولې؟
- ستاسو په فکر بېرته آورېدل شوي غږ ته څه وايي؟

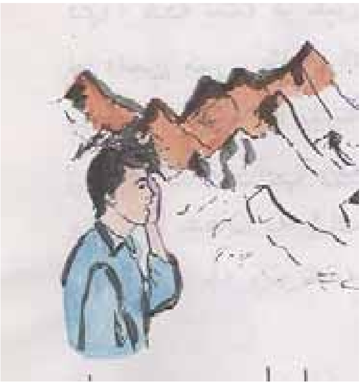

يوه ورځ اشرف د سپل له پاره د کلي د غره لمني ته ورغی. هلته په لوبو اخته شو. ناڅاپه يې له مخې څخه يو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغا وکړه. هر غږ چې د ده له خولې څخه راوت، هغه به يې بېرته اورېده. هېڅکله يې داسې پېښه نه وه ليدلې. ډېر حيران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښې کوي. اشرف غږ کړ: چې څوک يې؟ آواز يې واورېد چې څوک يې؟ اشرف په غوسه شو او په لوړ آواز يې وويل: ته ډېر بې عقل يې! ځواب يې واورېد چې ته ډېر بې عقل يې. د اشرف غوسه زياته شوه. په سختو خبرو يې پيل وکړ. آخر پوه شو چې هر څه وايي، ټکي په ټکي يې بېرته اوري. د دې له پاره چې وپوهېږي په لټولو يې پيل وکړ چې غږ کوونکی پيدا کړي. هر څومره چې وګرځېد هغه يې ونه مونده. په ډک زړه کورته راغی،پلار ته يې وويل: پلار جانه، نن په غره کې يوه هلک زما د آواز پېښې کولې، سختې خبرې مې ورته وکړې. هغه هم همغسې سختې خبرې راته وکړې. هر څومره مې چې ولټاوه، پيدا مې نه کړ.

پلار يې چې د خپل زوی ټولې خبرې واورېدې داسې يې ورته وويل: د زړه سره! هر څه چې دې اورېدلي دي هغه ستا د خپل آواز غبرګون دی. چې بيرته تاته راګرځېدلي دي. په غرونو او داسې نورو ځايونو کې نور آوازونه نه وي. غږونه مخامخ ځي، بيا بېرته راګرځي او اورېدل کيږي. بيا يې دا شعر ورته وواېه:

دا جهـان پـه شـان دغـره دی زموږ فـعـل دی آواز
چـې وايـو هـغـه آورو، هغـه دم پـه هغـه راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

د آواز دغـه غبرګـون چې د ځګـو غرونـو تـرمنځ د تنګـو درو پـه اړخونـو کـې رامنځتـه کيږي د پښتنو په ځينو سيمو کې د انګې په نامه هم ياديږي دغـه غبرګـون پـه دغـه شان ځايونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- له متن څخه پر اصلي مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښاغلی ښوونکی دې د متن د څو جملو املا شاګردانو ته ووايي.
- ښوونکی دې د فعل کلمې د متن څخه پيدا او د تختې پر مخ وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

٢. د هرګروپ څخه دې يو تن په وار سره د متن پراصلي مطلب نورو ته معلومات ورکړي.

٣. د لاندې جملو تش ځايونه دې په مناسبو کلمو سره ډک او بيا دې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

يوه ورځ اشرف د سيل له پاره سارا ته __________.

يو غره ته _________.

هلته په لوبو اخته ________.

ډېر حيران شو چې دا څوک د ده د آواز پيښې _______.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

انګې ـ   د غرې غبرګون ، کړنګار

پيښه ـ   واقعه

غوسه ـ   قار

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دوی د متن په اصلي مطلب پوه شول او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځايونه يې په مناسبو کلمو ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لوست مطلب په خو کرښو کې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه څلویښتم لوست

افغانستان

موخه: د متن لوستل، لیکل او زده کوونکي په دې وپوهیږي چې زموږ د هېواد څلورو خواوته کوم ... هېوادونه پراته دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې زموږ ګران هېوادافغانستان په کومه وچه (قاره) کې پروت دی؟
- څوک ویلی شي چې د افغانستان په څلور خواو کې کوم هېوا دونه پراته دي؟
- زموږ په هېواد کې کوم ملیتونه اوسیږي؟ نومونه يې واخلئ؟

افغانستان زموږ هېواد دی او د آسیا په لویه وچه کې پروت دی. خلک ورته د آسیا زړه هم وايي. زموږ د هېواد شمال ته تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، جنوب او ختیځ ته يې پاکستان او لویدیځ ته يې د ایران هېواد موقعیت لري. زموږ په هېواد کې ډېر قومونه او ملیتونه ژوند کوي لکه پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن

بلوچ،نورستانیان، پشه یان او داسې نور. دا ټول افغانان بلل کیږي.زموږ دبدن وینه د هېواد له اوبو، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.دا هېواد پر موږ باندې د مور په شان حقونه لري. څکه موږ ته يې داسې روزنه راکړې لکه څنګه چې خپلې مور روزلي یو.

ټول افغانان کولی شي د خپل هېواد په پراخه او ښایسته لمن کې په ډېره خوشحالۍ ژوند وکړي. موږ باید د ژوند ترپایه پورې د خپل ګران هېواد د آبادۍ له پاره کوښښ وکړو، ترڅو زموږ هېواد همېشه ودان او سمسور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تخته وليکي. له زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروي.
- د افغانستان په اړه لنډ معلومات دې ورکړي.
- له متن څخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن څخه دې په زده کوونکو باندې املا وليکي!

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بيا دې دهرې ډلې څخه يو تن د ټولګي مخکې د افغانستان د ګاونډيو هېوادو نومونه په لوړ آواز ووايي.

٢. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

افغانستان، مليتونه، مور، هېواد، ودان.

٣. دلاندې جملودتشو ځايونو له پاره مناسب ربطي توري او کلمې پيدا او په خپلوکتابچو کې يې وليکئ!

افغانستان زموږ هېواد دی. ________ د آسيا په لويه وچه کې پروت دي.

په دغه هېواد کې ډېر قومونه او ____ ژوند کوي.

زموږ د بدن وينه د ____ له _____، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.

ارزونه:

- زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- د افغانستان په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
- د افغانستان ګاونډي هېوادونه يې وپېژندل او هغه يې په خپلوکتابچو کې وليکل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله څو مناسبې جملې و ليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته څلوېښتم لوست
عام نوم

قلم، کتاب، مور، هېواد ، میوې، ونې، تیرې، ګلان

موخه: دمتن لوستل، لیکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:
- په چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عام نوم څه ډول نوم ته وايي؟

عام نوم: هغې کلمې ته وايي چې په خپلوډېرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډېرو سکاره یوه تور رنګې ماده ده چې زمونږ د ګران هېواد په ډېرو ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخشان کې پیدا کېږي.

زمونږ ځینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې دډبرو له سکرو نه ګټه اخلي. ځکه چې دلرګیو تر سکرو د ډبرو دسکروتودوخه ډېره زیاته ده.

او په فابریکو کې یې د سونګ د توکو په څېر کاروي. سکاره په دوه ډوله دی یو ډول یې د ډبرو سکاره دي او بل ډول یې دلرګیو سکاره دي د لرګیو سکاره د لرګیو له سوځولو څخه لاس ته راوړي. او د ډبرو سکاره په اورغورځوونکو غرونو کې په کاني ډول موجود دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته ولیکي لکه ډبرې، ګلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د عام نوم په اړه څه چې پوهیږي خبرې وکړي او یو مثال دې په تخته ولیکي.
۲. زده کوونکي دې عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.
۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، ځمکه، ونې، ځنګلونه، تیږې، هېواد، ژمی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن پراصلي مطلب پوه شوي دي؟
- د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- د عام نوم په هکله نور مثالونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو عام نومونه له یاده ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلوېښتم لوست
کليوالي ژوند

موخه: د متن لوستل، ليکل ، او دکليوالي ژوند په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- دکليوال په معنا پوهيږئ ؟
- چاته موږ کليوال ويلی شو؟
- له کليوالو سره څنګه سلوک په کار دی؟

يوه ورځ ښوونکي له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړه دکليوال په معنا پوهيږئ ؟

بريالي تر ټولو دمخه لاس پورته کړ، ويې ويل: هو، په هغه کلي کې چې موږ ژوند کو و، شاوخوا ګاونډيان موکليوال بلل کيږي. ښوونکي وويل: هو، بچيانو موږ ټول په کليوکې او سيږو.شاوخوا ګاونډيان مو، خپل دي اوکه پردي، پر موږ دګاونډيتوب يوشان حقونه لري.

څنګه چې خپلې کورنۍ ته دخدمت کولو مسؤليت لرو دغه راز خپلوکليوالو ته هم مسؤل يو چې ور سره مينه ولرو، دهغوی ستونزو ته ځان ورسوو او هغوی سره مرسته وکړو . موږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک و ګڼو، اوله هغوی سره په خوشحالۍ ، ورورۍ او نېکمرغۍ ژوند وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- د کليوالي ژوند په اړه دې معلومات ورکړي .

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي د کليوالي ژوند په اړه خبرې وکړي.
۲. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
۳. شاوخوا ګاونډيان مو کليوال ____________.
ښوونکي وويل: هو ، بچيانو موږ ټول په کليو کې __________.
موږ بايد د خپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک __________.
له هغوی سره په خوشحالۍ، ورورۍ او نيکمرغۍ ژوند __________.

۴. د لاندې چوکاټ په څير په خپلو کتابچو کې چوکاټ جوړ کړئ او د جمعې کلمې په مفردو کلمو واړوئ!

جمع	مفرد
ګاونډيان	ګاونډی
کلي	
حقونه	
بچيان	

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د کليوالي ژوند په اړه يې پوهه ترلاسه شوه؟
- زده کوونکي د کليوالي ژوند په اړه خبرې کولی شي؟
- نيمګړې جملې يې په مناسبو کلموسره ډکې کړلې؟
- د جمع کلمې يې په مفردو کلمو واړولې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د کليوالي ژوند په اړه څو جملې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

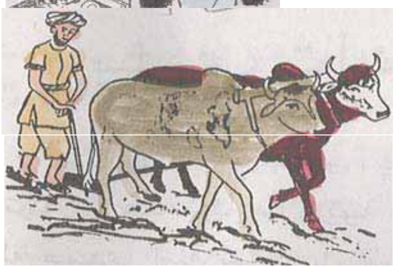

پنځوسم لوست

بشري ټولنه

موخه: د متن لوستل، لیکل په ټولنه کې دګډې مرستې په ارزښت اوګټیو پوهېدل او د بشري ټولنې په اړه د معلوماتو ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې ټولنه څه ته وایي؟
- مور ولې ډاکټر، ښوونکي، ختګر، ترکاڼ، او داسې نورو ته اړتیا لرو؟

دیوې ټولنې وګړي په یواځې ځان د ژوند ټولې اړتیاوې نه شي پوره کولی، ځکه نو یو دبل مرستې او همکارۍ ته ډېره اړتیا لري. ټول هغه وګړي چې په یوه ځای کې سره ژوند کوي، یوه ټولنه جوړ وي، چې د وګړنیزې ټولنې په نوم یاد یږي. په وګړنیزه ټولنه کې ټول خلک دښه ژوند کولو له پاره زیار کاږي لکه ښوونکي، ډاکټران ،انجنیران ، سوداګران ، بزګران، ختګران، ترکاڼ، ګنډونکي او داسې نور په ګډه یو بل ته کار کوي او یو دبل اړتیاوې ور پوره کوي. دمثال په توګه که چېرې ختګر نه وي ترکاڼ کار نه شي کولی. دا دواړه بیا ډاکټر ته اړ دي. همداراز دوی بیا ګنډونکي ته اړ دي. په دې توګه یودبل اړتیا لېرې کوي. هر څومره چې د یوې ټولنې و ګړي یو موټی، یوله بل سره خواخوږي ولري هغومره ټولنه پرمختګ کوي دښه او هوسا ژوند له پاره ورته اسانتیا وې برابر یږي داسې ټولنه بیا په خپله هم په خوشحالۍ او نیکمرغۍ سره ژوند کوي او نور وته یې هم ګټه رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي.
- په مطلب دې پوره خبرې و کړي او نوې کلمې دې معنا کړي.
- مفردې کلمې دې پر تخته وليکي او زده کوونکي دې دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې وليکي

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. د هرګروپ زده کوونکي دې دکتاب له مخې متن ولولي.

۲. په خپلو کتابچو کې دې وليکي چې دا لاندې هر وګړی څه دنده لري؟

خټګر- ډاکټر- بزګر- ښوونکی -ګنډونکی -پوليس - پښ - ترکاڼ

۳. دلاندې پوښتنې سم ځواب په نښه کړئ او بيايې په خپلو کتابچوکې وليکئ!

وګړنيزه ټولنه څه ته وايي ؟

هغې ټولنی ته وايې چې خلک يې يو له بل سره راشه درشه ولري.

هغې ټولنی ته وايي چې انسان په يوائې توګه ژوند وکړي.

هغې ټولنی ته وايي چې ټول وګړي په يوه ځای کې ګډ ژوند وکړي.

۴. لغتونه او معنا ګانې

زيـــار ، کوښښ

وګړي ، خلک

هوسا ، آرام

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی اوليکلی شي؟
- زده کوونکي د متن په مطلب باندې پوه شوي او خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو وګړنيزه ټولنه و پيژنده؟
- زده کوونکو د ګډې مرستې دکاراو زيار سره مينه پيداکړه او په ارزښت يې پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې وليکي او په لنډ وجملوکې دې وکاروي.

ټولنه - وګړي - همکاري - زيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو پنځوسم لوست

ضمیر

هغه، دوی، زه، موږ، هغوی، دی، هغې

موخه: د متن لوستل، لیکل، دضمیر په معنا اومفهوم پوهېدل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:
- په پورتني چوکاټ کې څه لیکل شوي دي ؟
- ویلی شئ چې ضمیر څه ډول کلمې ته وایي؟

ضمیر: هغې کلمې ته وایي چې د نوم په ځای کارول کیږي لکه هغه ، زه، ما ، تا ، څوک، چا.

توکه

دسپوږمۍ مور سپوږمۍ ووهله او ورته یې وویل، چې ولې دې ګل غوټۍ وو هله. هغه ستا کو چنۍ خورده ته باید له ځانه کو چنې ماشومان و نه وهې . هغې چې ژړل، په ژړه غوني او ازیې ورته وویل چې مورجانې زه خوهم ترتا کمکۍ یم نوته ولې ما وهې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- ښوونکی دې دضمیر په اړه معلومات ورکړي .
- ښوونکی دې د ټوکی څخه د ضمیرکلمې پر تخته ولیکي لکه هغه.

د زده کوونکوفعالیتونه:

١ . زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢ . د لاندې درکړل شویو ضمیر و نو څخه په خپلو کتابچو کې جملی جوړې کړئ !

هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، ځوک، هغې ، چا .

٣ . لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضمیرونو باندې بشپړې کړئ!

________ ځوکې زماده.

________ کتاب لولم.

________ پرون چېرې تللی وې؟

________ خپله کورنی دنده خلاصه کړه.

________ چی زموږ په شا وخواکې اوسیږي ، ګاونډي بلل کیږي.

________ دجرګی له پر یکړو څخه سرغړ ونه نه کوي.

________ ته په سپکه ستر ګه مه ګورئ!

ارزونه:

- زده کوونکو ضمیر وپېژانده ؟ اوپه دې پوه شول چې ضمیر دنوم په ځای کارول کیږي.
- دضمیر په اړه جملې جوړولی شي؟
- پورتني ضمیرونه یې په جملوکی و کارولی شول ؟
- ضمیرونه یې په نیمګړو جملوکې سم و کارولی شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضمیرونه په جملو کې وکاروئ!

(زه ، ځوک، هیڅوک ، تا ، چا ، هغه، هغی، هغوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

صفت

ښه - ښکلی	ښايسته - پاک
خورا - ډېر	خواږه - هوښيار
سپين- شتمن	

موخه: دصفت په معنا پوهېدل، په متن کې يې پېژندل او په جملوکې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتنی چوکاټ کی څه ليکل شوي دي؟
- ستاسوپه نظر صفت څه ډول کلمې ته وايي؟

صفت هغې کلمې ته وايي چې د نوم حالت او ځرنګوالی يې له زمانی په پام کی نيولو سره بيان کړي، او څو ډوله دي. عادی صفت ، عالی صفت، اضافی صفت ،نسبتي صفت، اشاري صفت، عددي صفت.

هيله مې ده چې ښه ښوونکی شمه
لوړ وفکر ونو هڅوونکی شمه
هيله مې ده چې ماشو مان و روزم
دخپل هېواد ښکلي زلميان و روزم
داسی زلمی چې وي په پوهې سمبال
دپوهې بڼ ته بلبلا ن و روزم
پتمني نجونې مې د زړه هيلې دي
دملالۍ په څېر انسان ورروزم
نن زنده غواړم ښه ښوونکی شمه
لوړوفکر ونو هڅوونکی شمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دصفت په اړه دې د زده کوونکو دسويې په پام کې نیولو سره لنډ معلومات له مثالو نو سره وړاندې کړي .
- د لوستل شوي شعر څخه دې د (صفت) کلمې په تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکی دې په وار سره شعر په لوړ آواز ولولي.
۲. د هر ګروپ زده کوونکي دې په وار سره د صفت کلمه تعریف کړي او بیا دې لاندې صفتونه په لنډ وجملوکې وکاروي.
(ښه، ښکلی ، ښایسته، پاک، خورا ،ډېر، هوښیار، سپین ، پوه).
لکه ښه زده کوونکی د خپل ښوونکي لارښوونې ته غوږ نیسي.
۳. له چوکاټ څخه مناسبې کلمې و ټاکئ اوبیا یې په کتابچو کې دجملو په تشوځایونو کې وکاروئ.

زموږ هېواد _____ ختیکي لري.
زه خپل بدن ____ ساتم.
_____ زده کوونکي خپل وخت خوشې نه تېروي .
په بڼ کې _____ ګلان ډېروي.
هرڅوک چې ډېر درس ووایي _____ ترلاسه کوي.
زموږ ګران هېواد ________ سیندونه لري.
زما.......... رنګ خوښېږي.
زما ورور ډېر_______ هلک دی.

ښه، ښکلی ، پوهه
پاک ، خورا
ډېر، خواږه
هوښیار ، شین ،

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دصفت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- په لوستل شوي شعرکې دصفت کلمې په ګوته کولی شي؟
- دصفت کلمې په جملوکې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې دصفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!
ښه ، پاکی ، ښایسته ، ډېر، خواږه ، هوښیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې پنځوسم لوست

مبتدا اوخبر

موخه: د متن لوستل ، ليکل، دمبتدا او خبر په هکله معلومات او په جملو کې د مبتدا او خبر پېژندل دي.

پوښتنې:
- مبتدا څه ته وايي؟
- خبر د جملې څه ډول برخه ده؟

مبتدا: مبتدا دجملی هغه برخه ده چې دحکم نسبت ورته شوی وي .
خبر: دجملی هغه برخه ده چې مبتدا ته يې نسبت شوی وي. يا په بله وينا د خبرمفهوم دمبتدا صفت ګرځي.

لاندې مثالو نه وګورئ!

داکتاب د څلورم ټولګي دی.

تجزيه: (داکتاب) مبتدا دی، ځکه د خبرنسبت ورته شوی دی او (څلورم ټولګی) خبر دی، ځکه مبتدا ته يې نسبت شوی دی.

توريالی ولاړ دی.

(توريالی) مبتدا دی ځکه چې (ولاړ والی) چی د خبرمفهوم دی نسبت ورته شوی او (ولاړدی) خبردی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې داسې نورې جملې چې د مبتدا او خبر څخه جوړې شوې وي. د تـختـې پرمخ ولیکي او په هغو کې دې مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په ګوته کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې د مبتدا اوخبر تعریفونه په یاد زده کړي او بیا دې د ټولګي پـه مـخ کې نورو زده کوونکو ته ووایي.

٣. لاندې متلونه ولولئ او بیا پکې مبتدا او خبر په ګوته کړئ!

انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)

په یوه ګل نه پسرلی کیږي.

د د رواغو مزل لنډ دی.

خپل عمل دلارې مل.

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي؟
- دوی کولی شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پیدا کړي؟
- په ورکړل شویو متلونو کې یې مبتدا او خبر په ګوته کړل؟

کورنی دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو جملې ولیکي او بیا دې مبتدا اوخبر په کې په نښه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسم لوست

بې زحمته راحت نشته

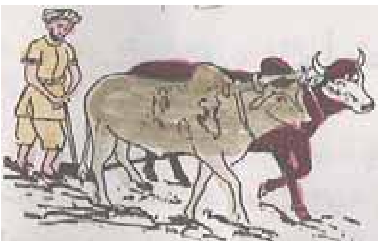

موخه: د متن لوستل، ليکل، د زيار اود زحمت په ارزښت او ګټيو پوهېدل اوپه متن کې دصفت کلمې په نښه کول دي.

پوښتنې:

- هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تېروي ژوند به يې څه ډول وي؟
- څوک چې خپل وخت په کارا وزيار سره تېروی کومې ګټې ترلاسه کوي؟

زموږ په کلي کې يو ځوان و. کاريې نه کاوه او ورځ به يې په لټۍ تېروله. هر وخت به يې له کليوالو څخه غلې، دانې او پيسې په پور غوښتلې. په دې توګه به يې له خپلې کورنۍ سره ګوزاره کوله. يوه ورځ هغه دپوردا خېستلو په خاطر هرې خواته ډېر وګرځېد. خوهېچا پور ورنه کړ. له ځان سره يې وويل چې دمحمود پلار خويو شتمن سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. ځوان ورغی خپلې ستونزې يې ورته وويلې. هغه چې دده له بې کارۍ نه خبرو، ورته يې وويل: يوه خبره درته کوم، که ويې منې، ځوان هلک ورته وويل: منم يې، څه را ته وايې؟

سړي ورته وويل: زما پنځه جريبه للمي ځمکه ده، هغه وکره. چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته درکړم. ځوان دمحمود دپلار په خبره ډېر خوښ شو. سم دلاسه يې ورته کولبه و غو ښته اود ځمکې په اړولويې پيل وکړ. وروسته يې په ځمکه کې دغنمو تخم وکرلو. ښه بارانونه وشول، غنمو وده وکړه چې پا خه شول هغه يې وريبل او دميده کېدو او پاکولو وروسته يې بياد خپلې برخې د اخيستلو غوښتنه وکړه. دمحمود پلار د ځوان برخه ورکړه او بيايې داسې ورته وويل: دا ځمکه هر وخت کره! ځوان چې دخپل کار او زيار پايله ولېده نو وپوهېده چې رښتيا هم بې زحمته را حت نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي ، بيا دې د بې کارۍ په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې زده کوونکي و هڅوي چې د بې کارۍ د بدې پايلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وارسره متن په لوړ آواز ولولي، بيا دې دهرګروپ يوتن دټولګي مخې ته راشي او دمتن په مطلب دې خبرې وکړي.

٢.زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې دصفت کلمې په ګوته کړي او په خپلو کتابچو کې دې وليکي.

٣. په خپلو کتابچو کې لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ!

زمور په کلي کې يو ځوان ___________.

هروخت به يې له کليوالو ځخه غلې، داني اوپيسې په پور _____________.

يوه ورځ ________ ډپور داخيستلوپه خاطر هرې خوا ته ډېر _______.

دمحمود پلار خو يو ________ سړی دی هغه ته به ورشم او پوربه ورځخه __________.

يوه خبره درته کوم ، که ويې ____________.

ځوان هلک ورته وويل: منم يې څه را ته __________؟

زماپنځه جريبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته _______.

ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر______ شو.

ځوان چې دخپل کار او ______ پايله وليده ، نو وپوهېدو چې رښتيا هم بې زحمته راحت ______.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمتن په مطلب پوه شوي؟
- دمتن په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې دصفت کلمې په ګوته کړای شوي؟
- ورکړل شوې نيمګړې جملې يې په مناسبو کلمو ډکې کړی شوی؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې دغه کلمې په جملو کې وکاروي: (کاراو زيار ، بې کاري ، راحت ، پور)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړی- دویم – څلورم – اندازه – برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي اوویې لیکي، عدد وپېژني او په جملوکې یې وکارولی شي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عدد څه ډول کلمې ته وایي؟

عدد: هغې کلمې ته وایي چې دیوه شي اندازه او درجه وښیي.

پرون د بریالي پلار د مـوادو د اخیستو لـه پاره بـازارتـه تللی و. هغه پنځوس ۵۰ کیلواوړه دېرش ۳۰ کیلووریجې، لس ۱۰ کیلو غوړي او اوه ۷، کیلو بوره واخیسته. سربېره پردې یې ۴ کتابچې او دوه دانې قلمونه دبریالي له پاره او ۴ کتابچې او دوه قلمونه یې د ملالۍ له پاره هم واخیستل. کله چې هغه کورته راغی لوریې وویل: پلار جانه! د کور سودا خو دې راوړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتابچې هم نه لرم. پلاریې په خنداشو او ویې ویل: لو رجانې د اندېښنې خبره نه ده ما خو کتابچې او ځوداني قلمونه هم له ځان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستاا و دو ه قلمونه او څلور کتابچې به ستا د ورور شي. خوراو ورور دواړو دپلار نه کتابچې او قلمونه واخیستل او له هغه څخه یې ډېره مننه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لاز ښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بیادې دعدد په اړه معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې دعدد مثالو نه په تخته ولیکي لکه:
لس کتابچې ، دوه قلمونه، پنځه ګیلاسونه، اوه کیلو بوره ، دیرش کیلو وریجې .
اوبیادې په زده کوونکو عدد په نښه کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. دعدد دمعنا او مفهوم په اړه یو دبل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د عدد کلمې تعریف له یاده ووایي او مثال دې پر تخته ولیکي.
۲. لاندې جملې دې ولولي او بیا دې په کې عدد په ګوته کړي.
زه په څلورم ټولګي کې درس وایم.
هغوی پرون شپږ (۲) دانې قلمونه واخیستل.
محمود دوه ورځې مخکې چېرته ولاړ؟
دغه اته (۸) دانې کتا بونه د هغه دي ؟
۳. لاندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.
(۸-۲-۷-۵-۹-)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دعدد په معنااو مفهوم پوه شول ؟
- دعدد په اړه نورو ته معلومات ورکولی شي ؟
- عدد ونه په مناسبو جملوکی کارولی شي ؟
- په متن کې عدد ونه په ګوته کولای شي.؟

کورنۍ دنده:

لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو بشپړې کړئ!

د یو لاس .... ګوتې وي.
د انسان .... سترګې وي.
د حیوان .... پښې وي.
د ماښام لمونځ .... رکعته دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا   وطن ته موښکلا
کتاب او قلم   زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما يې ځان   له تانه شم قربان
ته وينه دافغان   ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد   وطنه ته شې ښاد
مونږه سربښندو په تا   اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور يې هم مې ګور   ته پلارېې هم مې مور
ته زړه دآسيا   او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننګ يې دآريا   او تاج يې ديما
ځاريږمه له تا   افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

محمد مُعین مرستیال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library